

msc Касаловић Миљан, dipl.prof.

Блог и његове могућности у настави техничко- информатичких предмета

Зубин Поток, Србија

2011

РЕЗИМЕ: Овај рад је инициран податком да велики број наставника још увек свој рад базира искључиво на традиционализму, избегавајући примену савремених технологија и помагала у настави. Ралози су различити. Један од највећих је недовољна спремност старијих наставника да се прилагоде новим технолошко-информационим захтевима садашњег друштва, тј. информатичког сагледавања садашњих стварних потреба наставног процеса, али и недовољна и неравноправна опремљеност образовних установа, регионалне разлике и развијеност разних подручја у Србији. Знамо да је образовање основа која припрема појединца за будући рад и живот у друштву, а самим тим и место у социјалној средини, поштовање и углед. Само образован човек може бити успешан и самосталан. Примена нових технологија и научних знања није могућа без образованог човека, а то обавезује сваку образовну установу да свој рад базира на новим трендовима пратећи светска достигнућа у тој делатности. На крају крајева то се од нас и очекује, јер што боље сагледамо садашњост, спремније ћемо закорачити у будућност. Овим радом бих дао свој допринос ширењу електронског учења у нашем образовном систему, јер је у свету овакав начин у великој мери прихваћен и показао се као врло успешан за едукацију ученика. С обзиром да је Интернет данас углавном доступан широј популацији, овај рад ће помоћи квалитетнијем и лакшем остваривању циљева образовног процеса. Пошто смо рачунар као наставно средство успешно имплементирали у наставни процес, сада је последњи тренутак да у едукацију ученика максимално укључимо Интернет са свим његовим функцијама. А Блог (блог) у овом раду је то и показао, јер: „**будућност се не чека, будућност се ствара**“

Кључне речи: образовање, електронско учење, интернет, едукација, блог,

SUMMARY: This work was initiated by the information that many teachers are still basing their work solely on traditionalism, avoiding the use of modern technology and teaching aids. The reasons are different. One of the biggest is the lack of willingness of the older teachers to accommodate themselves to the new technological and informational requirements of the present society, that is, the informatics understanding of the present real needs of the actual teaching process, but also the insufficient and unequally equipped educational institutions, the regional differences and the development of various areas in Serbia. We all know that education is the basis that prepares an individual for future work and life in society, and therefore for a place in the social environment, respect and reputation. Only an educated man can be successful and independent. The use of new technologies and scientific knowledges is not possible without an educated man, and that obligates every educational institution to base its own work on new trends following the world's accomplishments in this area. At the end, this is what is expected from all of us, because better we realize what the present is, more readily we will step into the future. With this work I would give my contribution to the spreading of e-learning in our education system, because the world has already largely accepted this way which was proved to be very successful in educating students. Since the Internet is nowadays mostly available to wider population, this study will help to create more quality and easier realization of the objectives of the educational process. Since we have successfully implemented the computer as a teaching tool in the teaching process, it is now the final time to include the Internet with all its functions as much as possible into the education of pupils. А блог (блог) in this paper has proved the same because: "**the future is not to be waited for, the future is to be created**"

Key words: education, e-learning, internet, education, блог

Садржај:

1.	УВОД.....	5
2.	БЛОГ.....	8
	2.1. Дефиниција и појам блога.....	8
	2.2. Историјат блога.....	10
	2.3. Структура блога.....	11
	2.3.1. Основни елементи блога.....	13
	2.4. Врсте блога.....	16
	2.5. Креирање блога.....	17
	2.5.1. Блог на сопственом Веб сајту.....	17
	2.5.1.1. Интернет домен и простор на Вебу (Веб хостинг).....	18
	2.5.2. Веблог путем бесплатних Блог сервиса.....	20
	2.6. Блогер (BLOGGER).....	21
	2.7. Вордпрес (WORDPRESS).....	28
	2.7.1. WordPress на самосталном Веб серверу.....	28
	2.7.2. WordPress путем бесплатног Веб сервера.....	29
	2.7.3. Уређивање блога на WordPress платформи.....	33
	2.8. Поређење BLOGGER – WORDPRESS.....	37
	2.9. Блог агрегатори – сервиси за праћење блогова.....	38
	2.10. RSS технологија – (<i>really simple syndication</i>).....	39
3.	БЛОГ У НАСТАВИ.....	41
	3.1. Блог као алат асинхроног е-учења.....	42
	3.2. Блог као допуна класичном учењу (<i>хибридно учење</i>).....	43
	3.3. Предности и недостаци употребе блога у настави.....	44
	3.4. Могућности употребе блога у школи.....	46
	3.4.1. Електронски часопис за бољу информисаност.....	47
4.	БЛОГ ТЕХНИЧКОГ И ИНФОРМАТИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА.....	49
	4.1. Блог http://tio2012.wordpress.com/ као допуна класичном систему наставе.....	53
	4.2. Е- портфолио на блогу.....	54
	4.3. Техничко информатички Е-часопис.....	55
	4.4. Презентовање наставног материјала на блогу.....	56
	4.5. Корисне информације на блогу за успешно извођење класичне наставе.....	57
	4.6. Блоговањем до популарнијег блога.....	58

5. ПОСТИГНУЋЕ УЧЕНИКА У НАСТАВИ СА И БЕЗ УПОТРЕБЕ БЛОГА (истраживачки блог)	60
6. ТЕРМИНИ О БЛОГУ	64
7. ЗАКЉУЧАК	66
8. ЛИТЕРАТУРА.....	67
9. ИЗВОРИ (ВИДЕО-ТУТОРИЈАЛИ) СА YOUTUBE.....	68

1. УВОД

У овом раду ћу се бавити личним блогом и његовим могућностима у школи, са посебним освртом на предмете техничко информатичке оријентације. Блог као алат Web 2.0 технологије је базиран на социјалној мрежи која корисницима омогућава учествовање у креирању садржаја Веба, што је и карактеристика друге генерације Веба и хостованих услуга. Овде уместо једносмераног протока информација (Web1.0) имамо двосмерну интерактивну комуникацију између човека и рачунара или човека и других корисника (Web2.0). Тиме корисник од пасивног читаоца постаје активни учесник, где уређује, креира и обликује садржај. То је карактеристика друштвених софтвера која налази место у многим областима модерног друштва, и свакако је морамо искористити на најбољи начин. Овај рад ће се базирати на образовним могућностима коришћења Web2.0 сервиса, посебно блог-а.

Савремено друштво, базирано на новим информационим технологијама, пред собом има велики задатак, али не и недоумицу при доношењу одлуке. Старо класично учење, које је морамо признати, у нескладу са временом у коме живимо, и учење подржано новим модерним технологијама у савременој ери компјутера и Интернета мора да нађе своје право место у образовном систему. Сви се слажемо да се у образовном систему „нешто“ мора променити, али то мора ићи бржим темпом, упоредо са светским искуствима и трендовима.

С обзиром да у данашњем друштву имамо убрзани темпо техничко-технолошког напретка, где је „јуче“ већ давно прошло време, и где је потребно деловати упоредо са временом, наш задатак је да се прилагођавамо времену у коме живимо. Данашње друштво, вођено савременим информационим технологијама, користи рачунар као наставно средство без кога се не може. Рачунар у наставном процесу, кроз интеракцију са учеником, размену информација у току учења, усмерава учење и подстиче на константно продубљивање ученичких знања.

Предмети техничко-информатичке оријентације, са рачунаром као основним наставним средством, међу ученицима су јако популарни. Наставни садржаји ових предмета су ученицима, занимљиви и углавном их лако усвајају, а знања која стичу аутоматски примењују у пракси за решавање најразличитијих проблема.

Међутим, проблем се јавља када, обзиром да су промене на пољу информационих технологија свакодневне, наставни програми застаревају и изучавање истих нема практичну примену у датом тренутку.

Такође, наставници данас и даље мисле да њихови ученици имају исте потребе у образовању као они некад, па се према новим технологијама са резервом односе. Али данас ученици нису исти као некад, а ни стара метода учења данас није делотворна. Зато, наставници, школа и друштво као примарни фактори треба да нађу начин како да се имплементира и споји стара (проверена) и нова знања, и презентује их ученицима на потпуно другачији савремен начин. Само изналажењем интересантних савремених метода рада доћи ће до успеха у учењу. Свакако не можемо очекивати да данашњи ученици, рођени у дигиталном добу, уче по методама које су обележиле старе приступе настави, традиционално читање и слично, већ ми као наставници, морамо користити методе и начине да се приближимо њиховом начину схватања, да им понудимо решења која су у складу са модерним временом у коме живимо.

У ствари побољшање квалитета наставе и учења кроз употребу нове технологије је примарни циљ образовних установа. Тиме би испунили још неколико циљева увођења интернета у настави. Неки од њих су:

- Могућност ефикаснијег усвајања знања
- Повећање мотивисаности ученика
- Осавремењавање наставе савременим садржајима
- Подстицање експерименталног и истраживачког духа
- Активно учешће у настави
- Самостално истраживање и изналажење решења
- Стручно усавршавање наставника
- Праћење нових технологија и имплементација истих
- Коришћење модерних технолошких иновација
- Држање корака са светским знањима, итд

У овом раду је представљен алат Web2.0 технологије, Веблог, или краће Блог, и његове могућности за примену у настави основних и средњих школа, са посебним освртом на техничко информатичке предмете.

У поглављу број 2. биће приказан блог, од инсталације до разних могућности које он нуди у настави. Изложени материјал ће бити довољан и апсолутном почетнику да креира свој сопствени блог.

Поглавље број 3. ће приказати блог у настави. Видећемо предности блога као наставног средства, као и недостатке на које треба обратити пажњу.

Четврто поглавље ће приказати општу примену блога у настави техничко информатичке оријентације, са приказаним примерима и практичном применом. Биће постављени линкови ка конкретним примерима креираних блогова.

У петом поглављу биће представљено једно истраживање. Видећемо степен постигнућа одабраних ученика који су учили уз блог сервис, и поредити га са показаним знањем из исте области које су усвојили само на класичној настави.

На крају ће бити дата завршна реч, речник коришћених термина и коришћена литература и web адресе.

2. БЛОГ

Када се помиње термин блог, прва помисао би вероватно била: Шта је то блог и како креирати сопствени блог? Креирање сопственог блога не захтева скоро никакво предзнање, и ничију помоћ, али захтева идеју и тему блога коју морате знати пре почетка рада. Али и ако наиђете на проблем, упутства су на Српском језику, тако да ћете лако решити насталу недоумицу. Наравно, потребно је да знате користити и имати е-маил адресу, предзање у коришћењу Интернета и претраживача.

2.1. ДЕФИНИЦИЈА И ПОЈАМ БЛОГА

Када би тражили праву и коначну дефиницију блога, тешко да би могли да се сложимо око праве. Она коју сви углавном понављају, објашњава блог као интернет дневник са различитим тематикама. Међутим јављају се и многе друге дефиниције које су подједнако исправне као и предходна. Неке од њих су:

- Блог је персонална (лична) веб страна.
- Блог представља простор, тачније веб страницу на којој корисник може да објави све оно што жели да подели са другима и то у виду текста, фотографије, видео клипа, линка...
- Блог (скраћеница од енг. Web log) је Веб страна на којој се записи обично приказују по обрнутом хронолошком редоследу.
- Блог (скраћено од *webcite log*, Блог) је вебсајт који приказује у хронолошком реду чланке или прилоге једног или више појединаца.
- Блог је Веб сајт који се лако креира и лако ажурира, омогућавајући аутору (или више аутора) брзо постављање информација на Интернет са било ког места.

Најважније када причамо о блогу је да га корисник схвати и искористи за презентовање својих идеја. Блог се обично фокусира на одређену област или тему при чему комбинује текст, слике, и линкове ка другим блоговима, веб страницама или другим медијима.

Реч “Блог” је настао као скраћеница од *web* и *log* што представља јавни Интернет дневник појединаца или групе аутора. Реч *Weblog* је дело *Jorn Barger-a*, аутора блога

„*Robot Wisdom*“¹. Краћи израз који је данас најчешће у употреби „Блог“, је дело *Peter Merholza*, који је 1999. године на свом сајту написао „*we блог*“². Он је у шали реч „Блог“ раздвојио у фразу „*we блог*“ (*ми блогујемо*) и тако је настао глагол „блоговати“ што значи „уређивати неки блог или писати коментаре на блогу“. Цео Блог, односно све радње и дешавања која се односе на блог, *William Quick* је популарно назвао „*блогосфера*“³ Термин блоговање се односи на писање блога.

Технички посматрано, блог представља врсту аутоматизованог Веб сајта, где се садржај (текстови, слике, мултимедија) уноси и приказује хронолошки, по времену уноса, што представља битну разлику у односу на класичан приказ сајтова са вестима, где се посебно издвајају најважније вести. На овај начин се добија поштен и правичан приказ свих чланака (Блог уноса) од најновијег ка старијем, који се објављују, без обзира на њихову важност.

Креирањем првих блогова, тадашњи Веб сајтови су добили динамичнију улогу у WWW свету, омогућивши сваком посетиоцу сајта активно учешће у промени садржаја самог сајта уносећи сопствени садржај. Дизајн и изглед једног блога не разликује се много од изгледа једне Веб стране, али када боље загледамо, приметићемо разлике. Оног тренутка када на блог поставимо неки свој садржај, без обзира на коју тему, видећемо разлику између блога и Веб стране. Хронолошки приказ тема које аутор објави, и посебно када се неки други корисник блога укључи на тему и постави свој коментар на постављени садржај, увидеће се суштински значај. Блог је најпре користан јер поред лаког креирања и постављања постова, окупља заинтересоване кориснике око заједничке теме, омогућујући им да коментаришу садржај и активно учествују у дискусији.

То је уједно и најзначајнија карактеристика Веб 2.0⁴ окружења. Она корисницима омогућава учествовање у креирању садржаја Web-а, двосмерну интерактивну комуникацију, чиме корисник од пасивног читаоца постаје активни учесник, где уређује, креира и обликује садржај.

---

¹ Weblog Robot Wisdom (weblog by Jorn Barger) <http://www.robotwisdom.com/log2000moldy.html>

² „we блог“ - ми блогујемо <http://peterme.com>

³ Blogosfera (*Blogosphere*) заједница креатора и читалаца блогова www.dailypundit.com

⁴ Web 2.0 – друга генерација Веба, базирана на друштвеној интеракцији која омогућује корисницима активно учешће у креирању садржаја веб страница

2.2. ИСТОРИЈАТ БЛОГА

Деведесете године се наводе као почетци коришћења блогова. Савремени блог, потиче од online дневника, у коме су корисници путем Интернета објављивали догађаје и детаље из свог личног живота. Студент Justin Hall⁵ први је покренуо блог 1994. године. Корисници који су међу првима покренули блокове припада и Steve Gibson, кога је унајмила установа *Ritual Entertainment* 1997. године за одржавање блога. Уједно, сматра се и првим блогером који је запослен да ради као блогер⁶. Према скраћеној верзији изворног термина особа која уређује блог названа је „блогер“, па ћу у даљем раду и ја користити термин „блог“ и све везано за овај израз.

Блогови који су настајали у самом почетку, представљали су једноставне компоненте веб страница које су се ручно одржавале. Први интернет дневници су се временом усавршавали и допуњавали све до данашњих дана, где имамо блокове који се просто и једноставно обликују и одржавају. Као и код развоја WWW, блогови су се развијали и пролазили кроз различите фазе.

Прва фаза (1994 – 2001) је обухватала блокове који су у принципу били боље уређени Веб сајтови. Развој софтвера за уређење Веб садржаја, омогућио је да се уз помоћ блогова, садржај сортира по хронолошком реду, што је значајно допринело популарности и ширењу блога. Блогови ове генерације могли су се хостовати преко посебних „Блог хостинг сервиса“ или су се покретали преко одређеног Блог софтвера као што су WordPress⁷, Блогер, LiveJournal⁸.

Иако се блог у почетку споро развија и има слаб интерес код Интернет корисника, све већу популарност стиче током 1999. године, када се готово истовремено појављује неколико „алата“ који су усавршили коришћење блога:

- У октобру 1998 године покренут је *Open Diary* који је убрзо имао неколико хиљада „дневника“, омогућавао је читаоцима да дају свој коментар
- У марту 1999. године Brad Phispatrik покреће *LiveJournal*
- У августу 1999. године Evan Williams и Meg Hourihan покренули су *Блогер* (који је од стране Google купљен у фебруару 2003. године).

---

⁵ Justin Hall, from Wikipedia, the free encyclopedia http://en.wikipedia.org/wiki/Justin_Hall

⁶ Блогер је особа која креира и води блог. http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_blogging

⁷ WordPress платформа за блоковање <http://sr.wordpress.com/>

⁸ Платформа за блоковање <http://www.livejournal.com/>

Следећа фаза у „блогманији“ је период од 2001 – 2004, када блог као алат за комуникацију врло брзо препознају политичке маркетиншке службе, тако да се током 2001 покреће велики број блогова у којима се разговара са „обичним“ људима и њиховим проблемима.

Данашњи концепт блога је практично трећа фаза у развоју блога и траје од 2004 године. Они су веома популарни у свим облицима делатности која подразумева интензивну комуникацију међу учесницима. Зато су блогови веома добро прихваћени у едукацији, и масовно се користе у школама и на универзитетима као саставни део процеса наставе. Ученици и студенти свакодневно креирају сопствене блокове, комуницирајући у њима о разним темама.

2.3. СТРУКТУРА БЛОГА

Блогови у свом изгледу доста подсећају на класичне веб странице, али неке од карактеристика их раздвајају. За разлику од информативне веб странице или традиционалне веб странице која приказује новости, блогови су писани тако да блогери комуницирају са својим читаоцима, и очекују одговоре у облику коментара. Комуникација се не мора односити само на појединачни блог, него се може одвијати и између блогова.

Оно што карактерише један блог је садржај блога који се ажурира чешће и редовније од традиционалних веб страница, чиме се привлачи пажња читалаца. Последње постављен пост⁹ (чланак), налази се на врху главне странице, а остали постови су хронолошки поређани испод последње објављеног, тј. ка дну странице. Многи блогови се уређују и више пута дневно, у зависности од теме, аутора или потреба везаних за објављену тему. Друга битна ставка блога је комуникација. То је карактеристика која је јако важна код блогова, јер подстиче комуникацију између аутора и посетиоца.

На блогу посетиоци могу видети последње постављену тему, а скроловањем надолу и остале хронолошки поређане. Посетиоци могу оставити коментаре након прочитаног садржаја, што није обавеза.

Али ако желе да дају своје мишљење на дату тему, морају се укључити у расправу. На блогу се налазе и линкови ка неким интересантним блогovima или Веб сајтовима чији ће садржаји бити од користи корисницима овог блога.

---

⁹ Пост –чланак, садржај, вест која је постављена на блогу од стране аутора

Сваки пут када неки од читалаца постави неки свој коментар, документ, слику или линк, блог аутоматски ажурира његову активност и учини је видљивом свима, док се свака активност на блогу хронолошки прати и евидентира, омогућавајући учесницима бољу прегледност садржаја и брзо проналаже њима занимљих коментара. На овај начин блог представља један заједнички простор у коме читаоци постају значајан фактор у креирању садржаја блога.

Ништа мање битна ставка блога је могућност постављања линкова ка другим блоговима и Веб странама. Могуће је поставити *podcast* линкове који ће омогућити да се аутоматски прати промена садржаја неких других блогова.

Такође, на овом блогу се може поставити и листа најчешће посећиваних блогова. Могућност повезивања интересовања са ресурсима који поседују информације о тим областима, као и могућност њиховог аутоматског праћења, најбитнија је карактеристика блогова. Сваки пут када се измени садржај блога, информација о измени садржаја прослеђује се свим блоговима чији су се власници пријавили да желе да прате све промене садржаја овог блога.

Наравно, креирање и посећеност једног блога се изводи са одређеним циљем, од чега зависи посећеност тог блога . Сваки блог се креира са одређеном темом, која ће привући пажњу читалаца. Ако се успе у том послу, аутор може очекивати већу популарност, успостављање корисних контаката, отварање тржишта, могућност пословног успеха, ...

Добар блог промовише блогера, чини његову личност и способности препознатљиве и популарне, што му омогућује лакши пролаз на пословном тржишту и могућност зараде, промоцију и продају разних производа, за упознавање нових људи,...

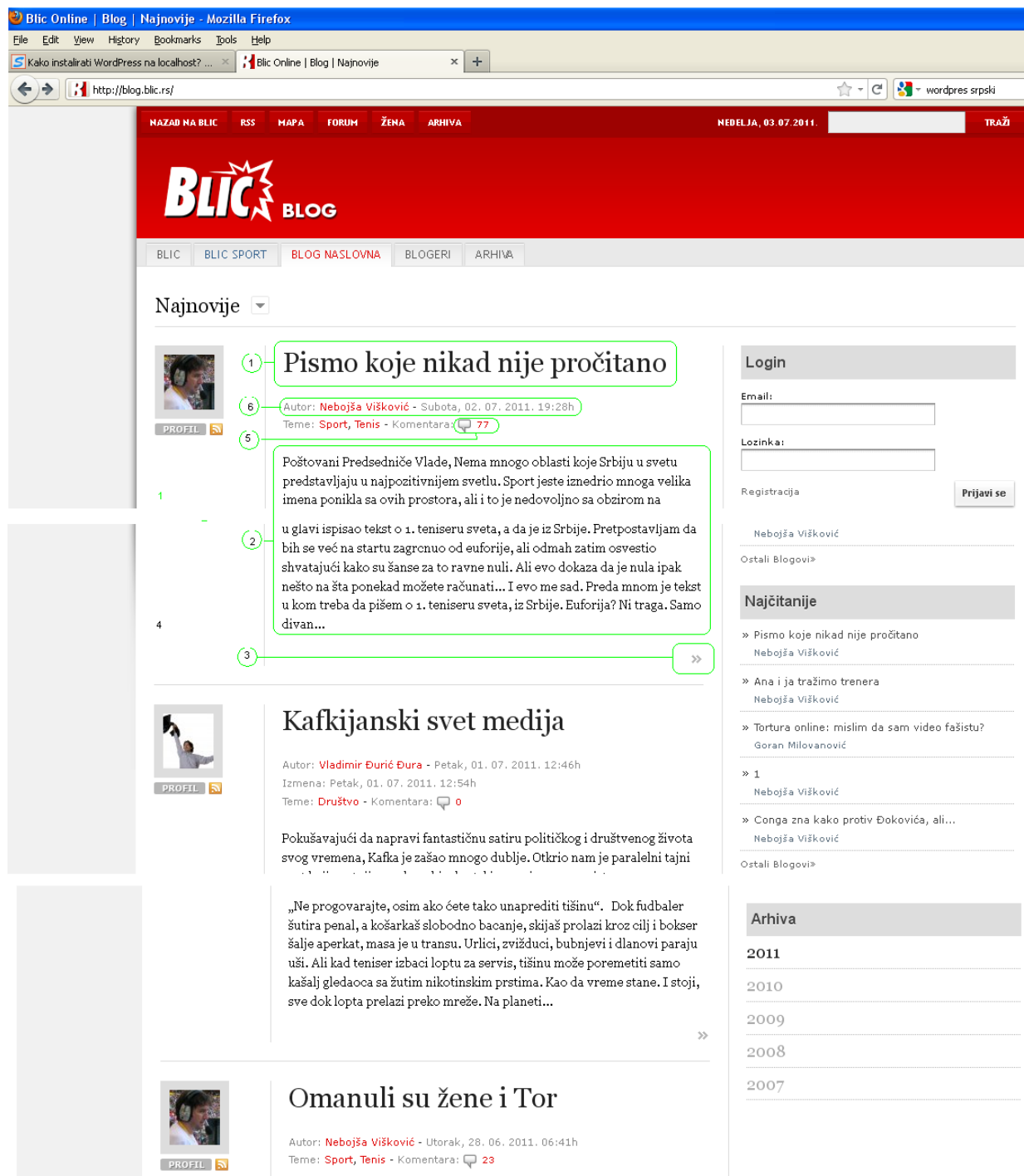
Писање блогова обично креће из разоноде, личног задовољства, као хоби, али поред тога уређивање блогова можемо проматрати и кроз друге циљеве који прелазе лично задовољство. Ако се блог користи за личну забаву или писање дневника онда се могу користити бесплатни сервиси. Али, ако тим блогом желимо радити озбиљније ствари, професионалне промоције и стварање свог личног имена, рекламирање и оглашавање, онда је боље користити алате за самосталну инсталацију на закупљеном веб сервису. Можда није грешка препоручити за прву опцију Blogger, а за другу WordPress.

2.3.1. Основни елементи блога

Сваки блог се састоји од неколико неизоставних елемената, као што је приказано на (слици 1). Када посматрамо један блог, можемо приметити елементе који карактеришу његову структуру. Ту спадају:

1. Наслов текста
2. Текст/садржај уноса
3. Линк ка комплетном садржају
4. Коментар
5. Линк на коментар
6. Датум постављања

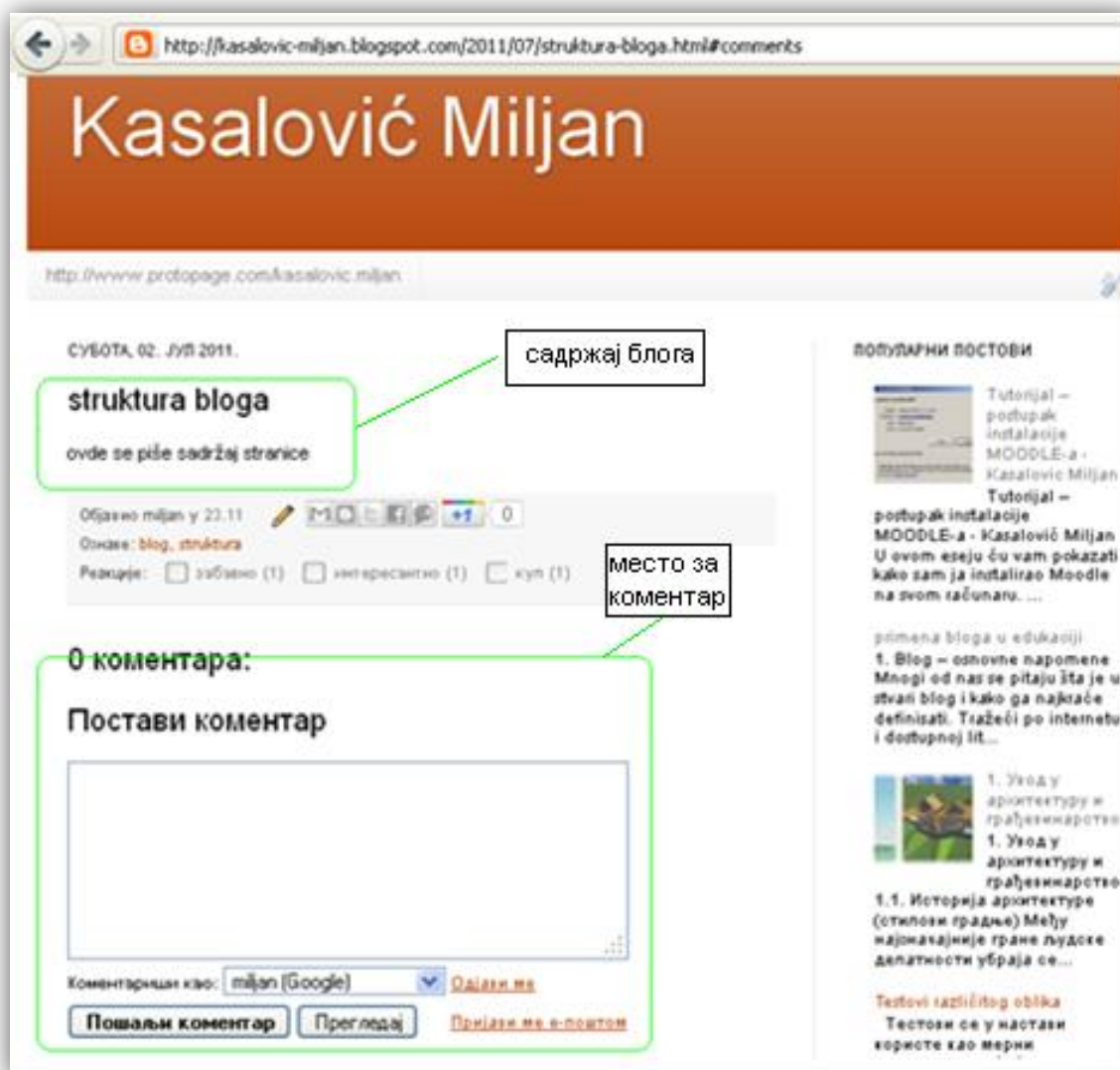
- **Наслов текста** (текст, слике, мултимедије), или *наслов пост-а*. Он је најважнији елемент блога, јер читаоци се сходно занимљивости наслова, опредељују да ли ће прочитати садржај или неће. Наслов је кључан и за поступак претраживања од стране различитих претраживача (Yahoo, Google итд.). То је веома значајно јер повећава број потенцијалних посетиоца блога.
- **Текст/садржај уноса:** Главни садржај информација везаних за наслов. Од овог дела зависи квалитет садржаја блога. Уколико се на блогу налази квалитетан садржај који ће значити читаоцима, посећеност и атрактивност вашег блога ће бити већа.
- **Линк ка комплетном садржају:** Уколико је садржај који се жели поставити обиман, добра пракса је користити линк ка комплетном садржају. У том случају садржај мора бити концизан како би заинтересовао читаоца, који уколико жели да стекне увид у шире информације користи овај линк. Линк ка комплетном садржају обезбеђује бољи преглед блога и омогућава тренутну видљивост већег броја отворених тема (налова)
- **Коментар** је садржај који је постављен од стране читаоца на одређену тему (наслов).
- **Линк на коментар** се често користи уколико је садржај коментара обиман, тако да се на овај начин обезбеђује прегледност већег броја коментара и могућност повезивања са конкретним коментаром који нас занима
- **Датум постављања** Датум и време када је садржај објављен је веома корисна информација која обезбеђује лакшу претрагу садржаја и пружа информацију о актуелности садржаја.

Слика 1. Изглед блога са елементима (<http://блог.blic.rs/>)

На десној страни се између осталог види архива, категорије, тагови, идр. Тагови се понегде зову и “*labels*”, и представљају кључне речи под којима се води једна или више страна блога.

Поред садржаја који се уноси, најважније место заузимају коментари читалаца чиме се омогућује интеракција између блогера и читаоца о теми која је обрађена. Атрактивнији блог има више посетилаца, а тиме и више коментара.

Слика 2. Блог, место за садржај и коментар читаоца

<http://kasalovic-miljan.blogspot.com/>

Велики број коментара захтева чешће уређивање блога, можда и више пута дневно, а тиме је и комуникација боља. Да би били редовно обавештени о ажурирању туђих блогова, можемо се претплатити на садржај - RSS¹⁰.

Морали би да поменемо још и архиву објављених уноса. (Слика 3) Уноси се архивирају зависно од тематике коју обрађују. Блогови са много уноса садрже архиве које су

¹⁰ RSS - енгл. Really Simple Syndication, представља могућност да на једном месту истовремено пратимо већи број различитих садржаја које објављују различити сајтова

организоване по месецима, годинама и кључним речима. Све наведене архиве аутоматски ствара блог апликација. Читаоци могу такође користити и опцију претраживања ради лакшег проналаска уноса који обрађује тражену тему.

Слика 3. Архива чланака на блогу

2.4. ВРСТЕ БЛОГА

Блогови покривају велики број различитих тема. Обично су у највећој мери текстуалног облика, али постоје и друге врсте блогова као што су фотоблог, видеоблог, аудиооблог, МРЗ блог и други, а сам назив говори какав садржај презентује дати блог. Издвојио бих видео блог, који је све популарнији, а неки их још називају и влог-овима. Видео блогови су погодни за промоцију одређених видео садржаја на сајту и веома су ефикасни јер поруку преносе путем слике и звука, још ако је аутор и добар аниматор и предавач онда је то пун погодак. Разноврсност блогова показује колико је феномен звани „блог“ последњих година узео маха, а све због једноставности креирања и вођења, коментарисања, лакоће линковања, и других карактеристика блога.

Међутим начешће коришћени блогови су ипак лични – персонални блогови, који личе на јавне дневнике, где аутори пишу блогове о својим свакодневним дешавањима.

Неки од њих постану веома популарни, посебно они анонимни. Данас постоји велики број блогова на разне теме и на разним језицима. Преко личних блогова се креира лични бренд, скреће пажња квалитетним текстовима, стиче онлине репутација... Вођење личног блога побољшава писање и изражавање и креира сопствени препознатљиви стил писања.

Доста људи је преко блогова дошло до посла и понуда за писање колумни и блогова за познате медије. У сваком случају, разлози за креирање блога су једноставност и јефтино (бесплатно) креирање. Техничка образованост аутора блога може бити минимална, а једини услов је поседовање рачунара и интернет конекције. Постављање постова и писање коментара је исто тако једноставно и лако.

2.5. КРЕИРАЊЕ БЛОГА

Постоје два начина креирања Блога и то:

- Блог на сопственом Веб сајту.
- Блог путем бесплатних Блог сервиса.

2.5.1. Блог на сопственом Веб сајту

Веб сајт се разликује од блога, а то смо напоменули у напред изложеном материјалу. Међутим, Веб сајт се може проширити додавањем блога (*Слика 4*). Тако смо погодности које нуди блог уградили у наш сајт. Да би се на сајту прикључио блог мора се инсталирати блог софтвер на серверу на којем је хостован ваш Веб сајт. Наравно, додавање Блога, захтева више простора (хостинг). Поред куповине Интернет домена потребно је да закупимо више простора (Веб хостинг) како би омогућили да се на блог смести велика количина информација. Блог онда можемо уређивати без ограничења која имају разни блог сервиси. (дизајн, елементи, структура, начин креирања, доступни сервиси,...).

2.5.1.1. Интернет домен и простор на Вебу (Веб хостинг)

Као и код регистрације Веб сајта, код блога је потребно обезбедити Интернет домен и неки простор на Вебу. Данас има много сервиса који нуде услуге регистрације Веб домена, што омогућује да сами одлучимо коју врсту домена и колики меморијски простор на Вебу да закупимо (Веб хостинг). Ову врсту платформе представљају блог алати који се самостално преузимају с Интернета, инсталирају и смештају на унајмљене веб сервисе.

Интернет домен се може купити код многих провајдера који нуде услуге закупа простора на Вебу (Web Hosting Provider), који не мора да буде и ваш Интернет сервис провајдер¹¹. При избору провајдера можемо се руководити разним факторима, али пре свега морамо водити рачуна о стабилном и поузданом домену са довољно простора за смештање и проток података.

Пожељно је да интернет домен буде купљен, јер кад се купи домен (било који и под било којим називом) имаћемо потпуну контролу над блогом, већу прилагодљивост, кориштење бесплатних алата за израду блога, сопствени домен,... Блогови креирани на сопственој Веб адреси са посебним блог софтвером имају могућност веће слободе креирања изгледа и додатних функционалности блога. Примери додатних функционалности блога могу се видети на адреси <http://wordpress.org/extend/plugins/> за WordPress блог softver. За разлику од бесплатних блог сервиса, овај блог са самосталним доменом се не може „угасити“, као што је случај са бесплатним. За његово гашење је потребна сагласност аутора блога, што је и наглашено обавештењем о условима креирања блога на бесплатним Блог сервисима.

Обично се домен закупи у периоду од годину дана, након чега се продужава. Закуп простора на Вебу (Веб хостинг) омогућује самостално креирање блога, а особе које немају довољно искуства, могу једноставно додавати бесплатни блог softver као што је WordPress.org, Textpattern, ExpressionEngine, Movable Type, TypePad, Blogger и LiveJournal.

За неискусне кориснике Интернета и блога пожељно би било да се прво крене са блогом на бесплатном блог сервису, стекне довољно искуства и да се након тога пређе на сопствени Интернет домен, где се на претходном блогу остави информација о новој Веб адреси блога.

Веб хостинг је променљив. Тако Веб хостинг провајдере можемо мењати према потребама а за то је потребна само информација о тзв. DNS серверима коју добијамо од нашег Веб хостинг провајдера (обично две адресе типа ns1.provajder.co.rs, ns2.provajder.co.rs). Ове DNS адресе се додају купљеном Интернет домену, како би се Интернет домен повезао са хостингом који смо купили.

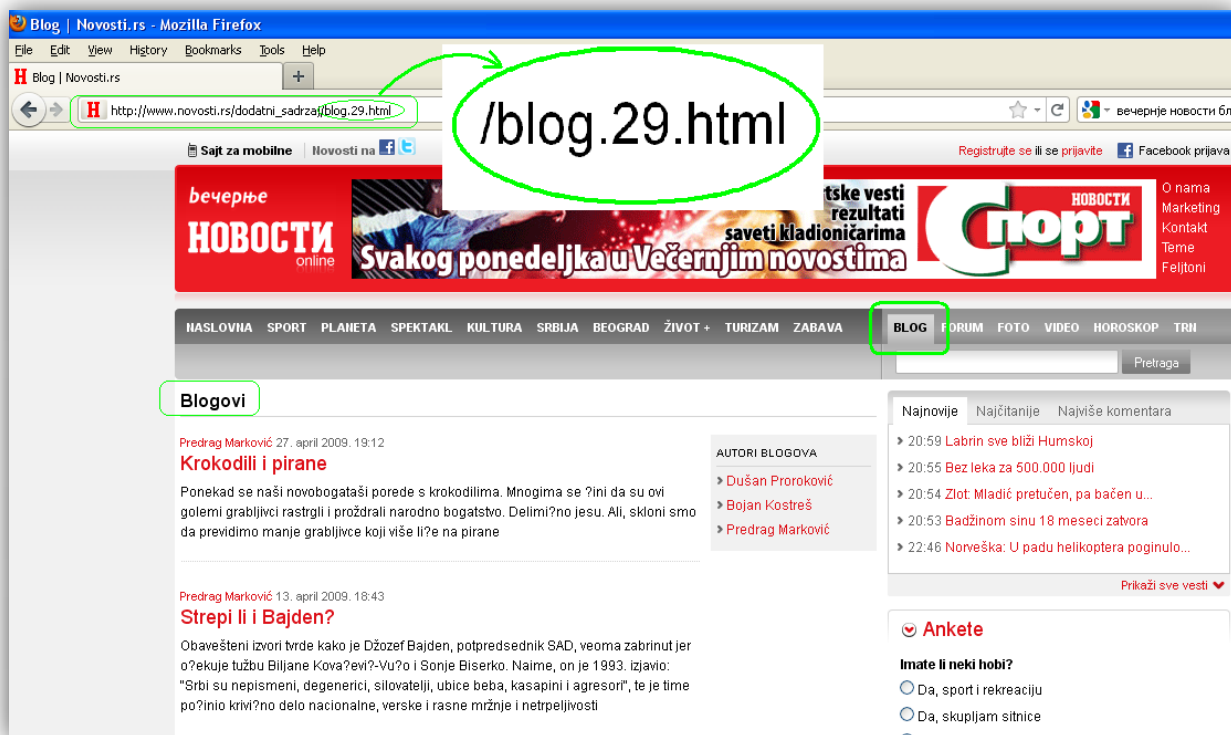
Потребне информације можемо видети на Интернету, а као пример, наводим сајт <http://www.hostingnet.rs/registracija-domena.html?gclid=CLLo9eL06akCFdkz3wodfHPZaw>, где се нуде интернационални Интернет домени (.com, .net, .org, .info...) или национални .rs

---

¹¹Интернет сервис провајдер представља фирму – субјект преко које се купује приступ Интернету

домени (.rs, .co.rs, .org.rs, .edu.rs, .in.rs) са ценама и могућношћу online наручивања. Свакако би пре коначне одлуке требали погледати још неку понуду, макар због цене.

Недостаци самосталне инсталације су: финансијски трошак, сложенија инсталација, постављање, надоградња, могући проблеми са изнајмљеним веб послужитељем, ...

Слика 4. Блог на Веб сајту Вечерњих новости

http://www.novosti.rs/dodatni_sadržaj/блог.29.html

2.5.2. Блог путем бесплатних Блог сервиса.

Блогови на бесплатном блог сервису се одликују брзином и једноставношћу креирања. Поред креирања и коришћење је просто. Све се ради у неколико корака, и упутства су преведена на наш језик, па не захтева велико предзнање. Нема куповине домена и меморијског простора (Веб хостинг-а), значи – бесплатан је. Ажурирања су аутоматска, а посећеност блога је већа јер су повезани са веб сервером и доступни у поступцима претраге кључних термина. Међутим, у поступку креирања и развоја блога ограничени смо могућностима изабраног блог сервиса (дизајн – изглед, подешавања, стандардни део URL-а, доста сложена надоградња,...).

У зависности од изабраног блог сервиса, имаћемо и доступне сервисе. Уз помоћ бесплатних блог сервиса креирање блога је углавном сведено на неколико корака:

- Креирање налога и одређивање назива блога
- Изабор шаблона који су у понуди
- Писање и постављање првог садржаја

С обзиром да овај рад описује примену блога за образовне сврхе, објаснићемо бесплатне блог сервисе, јер су они доступни свима, и не захтевају материјалне трошкове. Зато ће свако ко има рачунар и интернет моћи сам да креира свој блог и почне да блогује. То се пре свега односи на кориснике који треба да стекну знања и потребне вештине да самостално креирају своје блогове.

Блогови које корисници креирају смештају се на интернет домен изабраног блог сервиса, и доступни су другим корисницима. Након релативно једноставног поступка израде блога, креира се веб адреса, која је састављена од комбинације URL сервиса и имена блога. Најчешће коришћени блог сервиси, код нас су Blogger и Wordpress, па ћемо њих и обрадити. Поред ова два сервиса, у Србији су актуелни и други блог сервиси, попут:

<http://www.srblogs.com/>

<http://www.блог381.com/>

<http://www.mycity.rs/блогs.php>

<http://www.блог.rs/>

<http://www.мојблог.rs/>

2.6. БЛОГЕР (BLOGGER)

Најчешће коришћени блог сервис, посебно код почетника је Blogger. Он је израђен са платформом која је врло једноставна и лака за писање у облику дневника. Иако је ограничен по питању доступних опција за уређивање и прилагођавање потребама корисника, овај алат је врло популаран. Корисницима нуди подршку и доступност за разне предлошке, додатке (plugin) и widget помоћу којих се Blogger може искористити за приступ разним сервисима и услугама.

Најважније предности Blogger сервиса су:

Интеграција с многим алатима – због своје велике популарности, постоје разне апликације за различите оперативне системе које омогућују уређивање блогова са радне површине рачунара.

Уређивање – кориштењем иконе „Quick Editinig“ омогућено је брже и једноставније додавање новог садржаја.

Различити аутори – Blogger омогућава уређивање блогова од стране више корисника, од којих сваки мора имати корисничке податке за приступ google web страницама. Такође мора се омогућити приступ сваком новом кориснику путем административног интерфејса.

Уређивање шаблона – за разлику од почетних верзија Bloggera, нове верзије омогућују лакше уређивање шаблона, без потребе за додатним знањем програмских наредби и HTML ознака.

Интеграција са Google AdSense сервисом – сваки блог омогућава додавање Google рекламних текстова, али за разлику од других блог алата, Blogger садржи систем за приступ статистици и другим корисним информацијама.

Недостаци су:

Напредне поставке – за разлику од осталих блог алата који поседују много корисних функција за професионалне кориснике, Blogger не садржи опције за напредно управљање блогом.

Управљање виджет-има – додавање нових додатака и widgeta може понекад бити захтеван посао.

Приказ постова – на главној страници приказују се цели постови, што може представљати недостатак уколико се реди о дугим чланцима.

Оптерећеност сервера – због превеликог броја корисника, веб странице блогова могу се дуго учитавати.

Сви набројани фактори могу утицати на вашу одлуку приликом избора Блог сервиса. Када смо донели одлуку о креирању блога, већ смо требали имати у подсвести циљ и намену садржаја који ћемо презентовати на блогу. Свакако не треба изоставити ни техничке могућности креирања и коришћења блога. Али, ако смо све то унапред предвидели, онда је време да одаберемо платформу за израду блога. Blogger је једна од најпопуларнијих платформи, а то је битан фактор који ће нашем блогу донети већу популарност и посећеност.

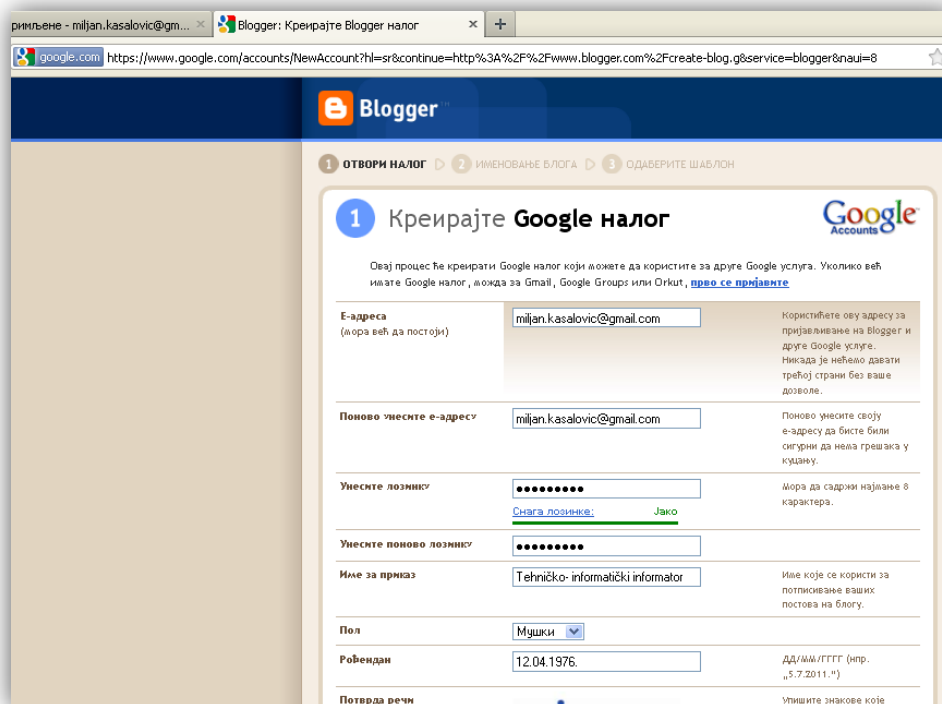
Изглед почетне странице Blogger сервиса приказан је на (слици 5) а линк који до њега води је:

<https://www.google.com/accounts/ServiceLogin?service=Blogger&passive=1209600&continue=http://www.Blogger.com/home&followup=http://www.Blogger.com/home&ltmpl=start#s01>

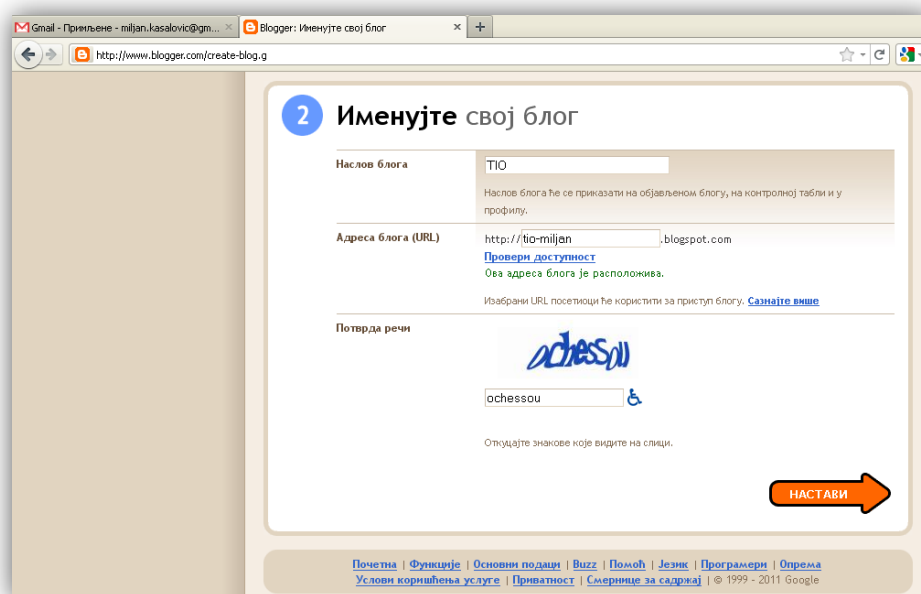
Слика. 5. Изглед почетне странице Блоггер сервиса

Први корак је креирање Google налога опцијом **get started**. Отвара нам се опција где уносимо потребне податке, е-маил, лозинку, и број телефона, на који ће од Google стићи SMS порука са верификациони кодом, који треба унети у одговарајуће поље и потврдити. Ако не унесемо тачан број телефона, наравно да ће SMS порука отићи на тај број, и нећемо знати верификациони код који нам је потребан да завршимо започети налог. Ако је формат броја неисправан, добићемо обавештење о томе.

Слика. 6. Креирање Goggle налога

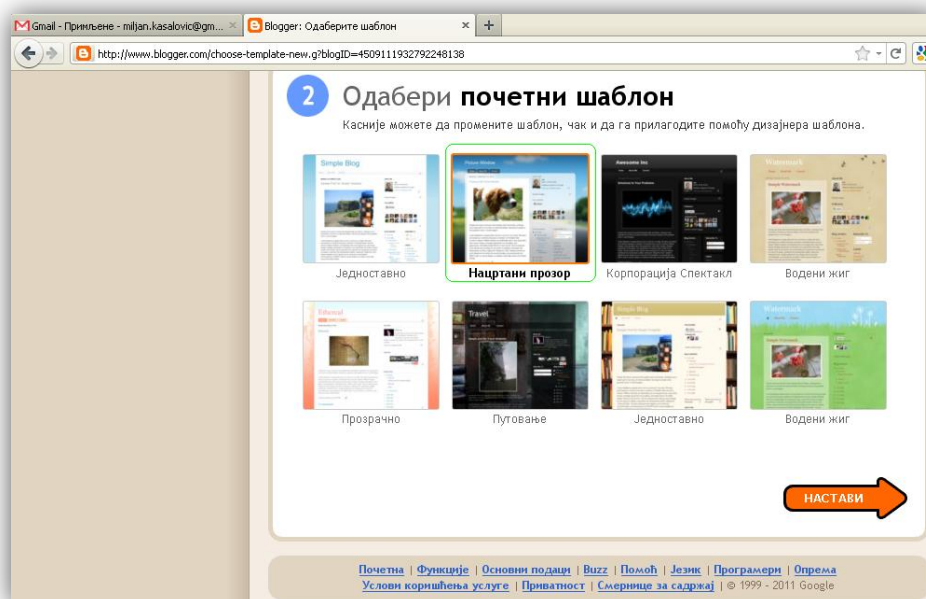
Након потврде морамо унети наслов и адресу (URL) нашег блога. Добро је ако смо пре почетка већ одабрали име блога, да не би у овом кораку губили време око избора назива. Када унесемо адресу (назив) блога, мораћемо проверити да ли је доступна. Ако јесте, добићемо потврду да наставимо даље. Адреса блога коју смо унели састоји се од назива блога и наставка *blogspot.com* у облику *http://našblog.blogspot.com*.

Слика. 7. Именовање блога

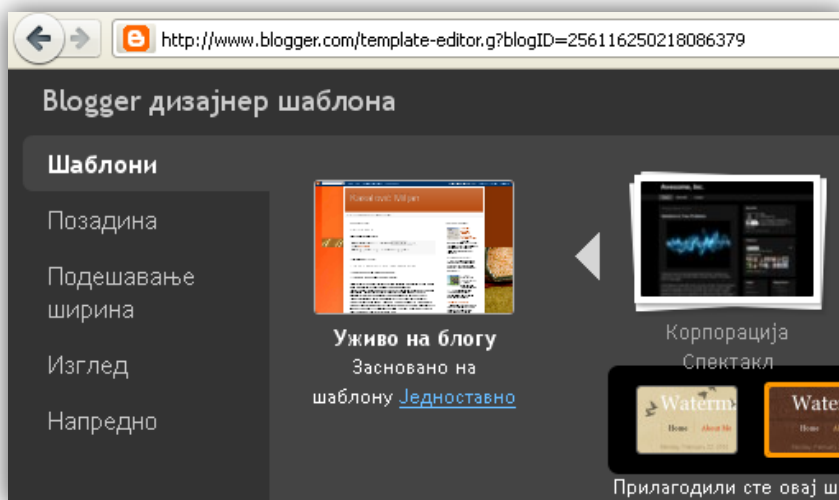

Након тога, нуди нам се опција избора шаблона, односно изгледа нашег блога.

Слика. 8. Креирање Goggle налога

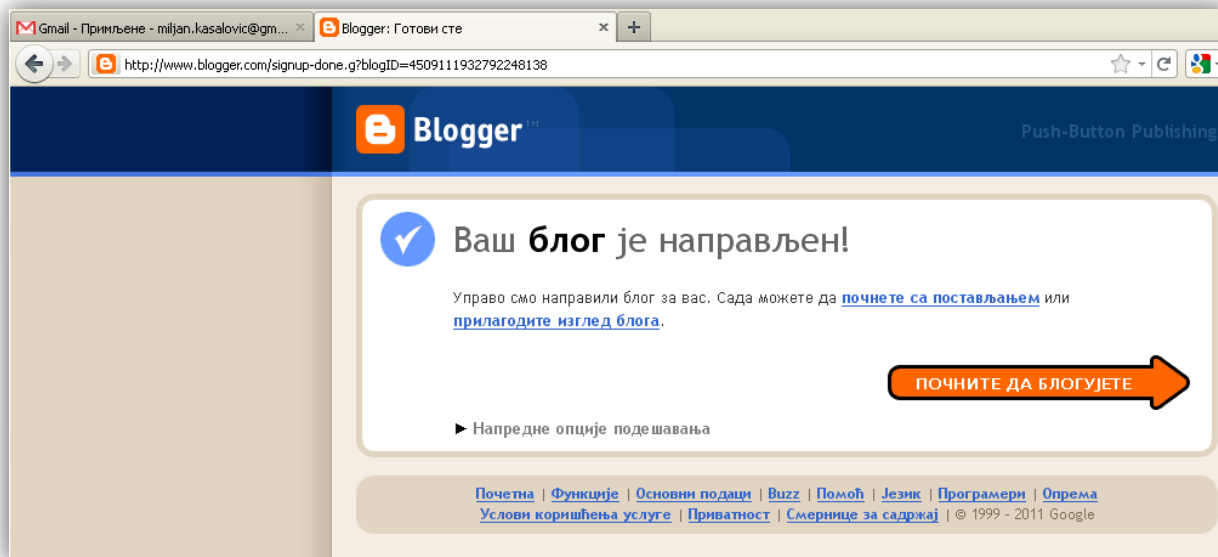
Понуђене опције шаблона се могу урадити у различитим бојама, са различитим позадинама, или увожењем слике са свог рачунара као позадине. Величином приказа подесићемо ширину блога или ширину десне бочне траке. Изглед садржаја се помоћу *gadgets* може довести до савршенства. Ставка „напредно“ у Blogger дизајнер шаблона, нуди подешавања којим ћемо променити многе функције, од фонта па све до боје слова. Опцијом „примени на овај блог“ чувамо поставке и промене које смо унели.

Слика. 9. Blogger дизајнер шаблона

Важно је то што се почетни шаблон касније може променити и преуредити. Када смо одабрали почетни изглед блога, креирање је завршено и можемо почети са блоговањем.

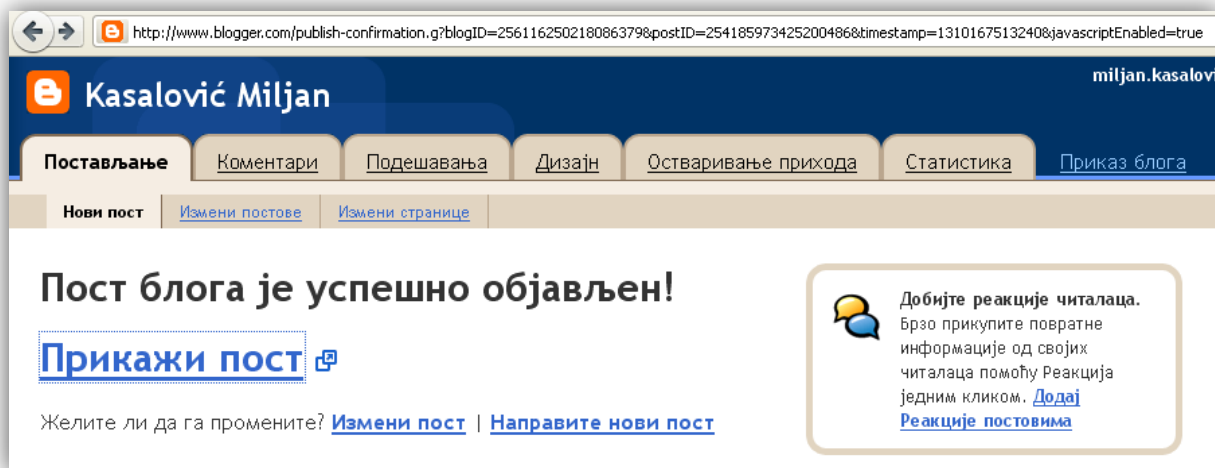
Слика. 10. Блог је спреман за рад

Блоговање је жаргонски израз за писање текстова и постављање тог садржаја. Приликом писања текстова (постова) на свом блогу, потребно је пријавити се е-маилом и лозинком, а онда ако већ нисмо, можемо одабрати Српски језик као кориснички приликом креирања блога.

Писање садржаја који ћемо поставити на нашем Блогу, мора имати наслов и текст са садржајем који се односи на насловну тему. Колико сте креативни приликом одабира наслова, утолико ће ваш пост бити популарнији. У картици „постављање“ наслов поста се уписује у картицу „звање“, а испод ћемо написати садржај целокупног поста. Кључне речи се уписују у „Ознаке“. На крају потврдимо кликом на „објави пост“, чиме смо објавили свој пост.

Слика. 11. Писање садржаја Блога

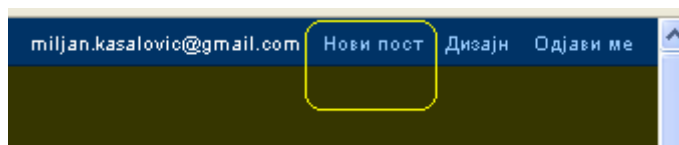
Слика. 12. Потврда да је блог објављен

Да би проверили како изгледа објављени пост (и дали је објављен), потврдићемо картицу „Прикажи пост“, након чега добијамо креирани пост на свом блогу (Слика. 13) .

Слика. 13. Објављени пост

Нови пост започињемо , кликом у десном горњем углу на опцију „нови пост“ (Слика. 14).

Слика. 14. Писање новог поста

Као што се може видети писање блога је врло једноставно и лако. Посебна предност је подршка на Српском језику.

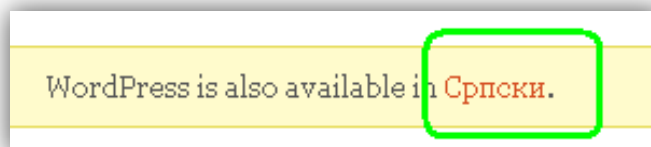
2.7. WORDPRESS (WORDPRESS)

Поред Blogger-а, WordPress је такође јако популаран алат за израду и писање чланака. Поред платформе за блоговање, коју блогери користе, WordPress је прерастао у CMS¹². Колико је популаран, говори и чињеница свакодневног развоја нових тема и додатака (*plugin*) који доносе побољшања, бољи дизајн и сигурност у циљу бољег искоришћавања WordPress платформе. Изграђен је под GPL¹³ лиценцом, и на тај начин је омогућено великом броју корисника да својим радом и писањем дају свој допринос побољшању WordPress-а <http://wordpress.org/extend/plugins/>.

WordPress се као алат за блоговање користи у разним сферама живота, а предност му лични домен, једноставност регистрације, коришћења, уређивања и одржавања блога, могућност проширења додацима (*plug-ин-овима*) и *widget-има* додатих од стране трећих лица, редовно ажурирање, бесплатан је, ... Он се може самостално инсталирати (на свом рачунару као localhost или на закупљеном веб сервису), или се користити неки од бесплатних сервиса

2.7.1. WordPress на самосталном Веб серверу

У овом случају потребно је обезбедити Интернет домен и простор на Вебу (hosting) који подржава PHP програмски језик и MySQL базу података. Ако су наведени услови осигурани, са веб адресе <http://wordpress.org/>, може се преузети и инсталирати најновија програмска верзија. Предходно бих препоручио корисницима са Српског говорног подручја да пребаце кориснички мени на свој језик, (али не мора), кликом на понуђену опцију у дну странице као на (слици 15).

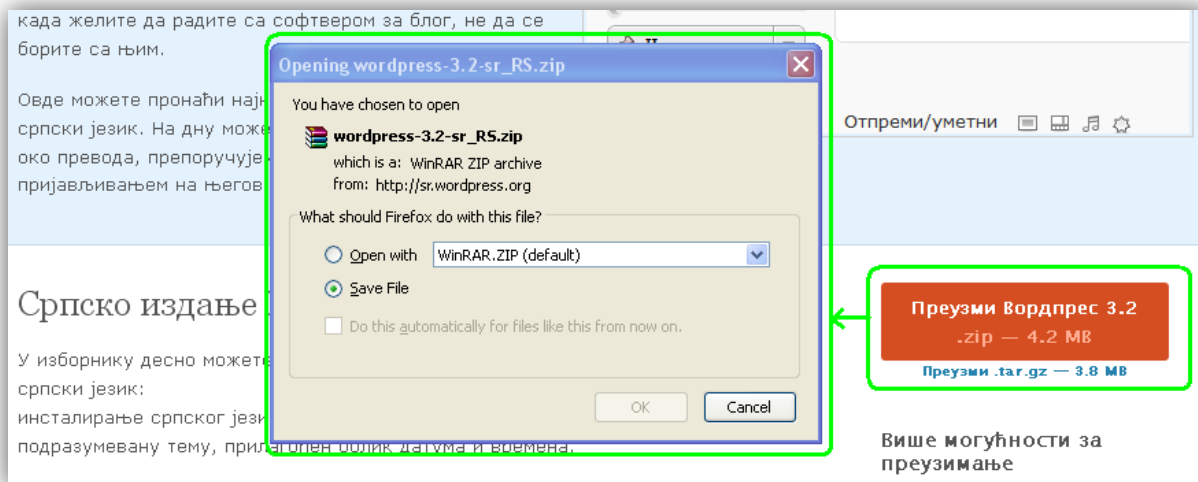
Слика. 15. Пребацивање на Српски језик

---

¹² CMS - Content Management System

¹³ GPL (engl. General Public License) – дозвола за слободно кориштење програмских апликација

Тренутно најновија верзија WordPress 3.2.1. дата је у .zip формату (Слика 16) и налази се на страници <http://wordpress.org/>. Најновије издање WordPress-а прилагођено за Српски језик има опцију инсталирања истог, преведене текстове, поруке о грешкама, преведену подразумевану тему, прилагођен облик датума и времена, ...

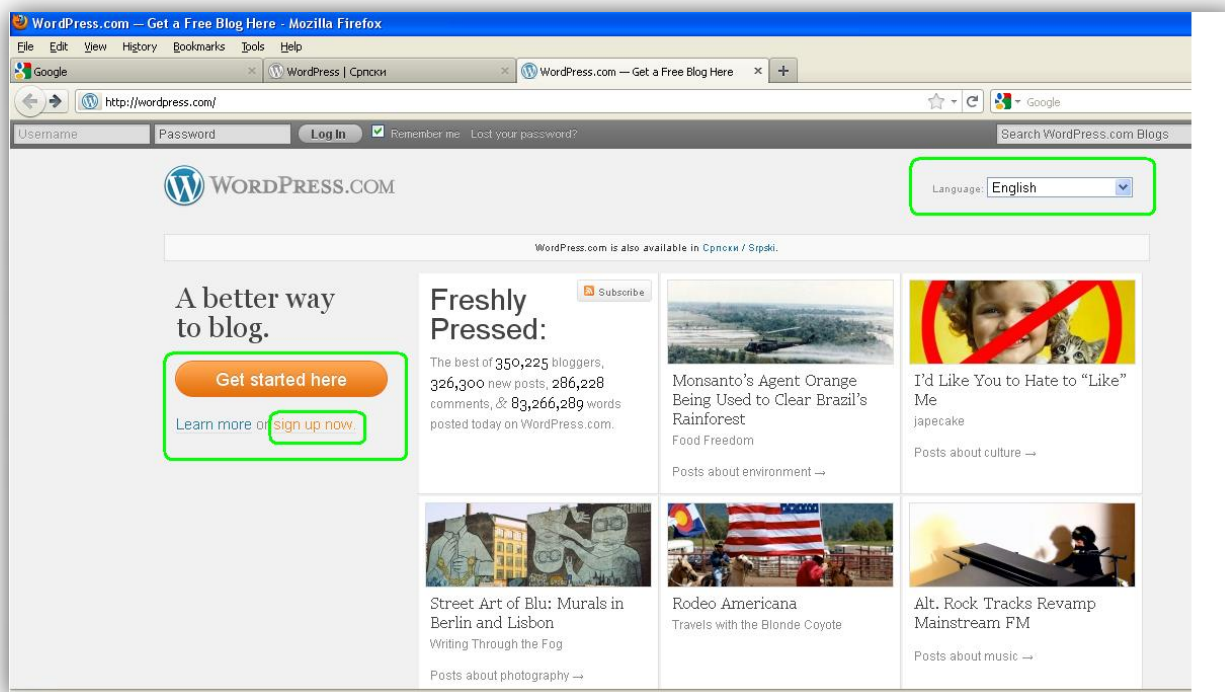

Слика 16. Преузимање тренутно најновије верзије WordPress 3.2.1.

Блогови креирани на сопственој Веб адреси са посебним блог софтвером имају могућност веће слободе креирања изгледа и додатних функционалности блога. Примери додатних функционалности и могућности блога могу се видети на адреси: <http://wordpress.org/extend/plugins/> за WordPress блог softver.

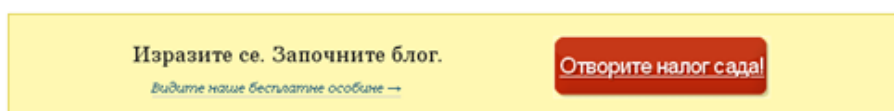
2.7.2. WordPress путем бесплатног Веб сервера

Да би направили блог у **WordPress**-у, а нисмо купили хостинг, онда можемо да користимо неки бесплатни хостинг. Приступањем страници www.wordpress.com можемо започети креирање свог блога на бесплатној платформи. Ако радимо на Енглеском језику идемо на опцију **Sign Up Now** и остатак је на том језику (слика 17). Пошто је наш блог углавном намењен писању на Српском језику, и упутства за инсталацију ћемо пребацити на наш језик, избором језика на десној страни слике. (мада не мора).

Слика 17. Креирање налога у WordPress-у

Следећа страница је на Српском језику, и потпуно разумљива почетницима.

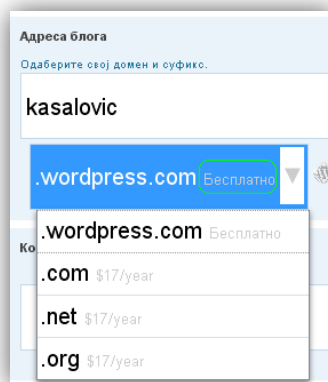
Слика 18. Отвори налог сада

У њој крећемо опцијом „Отворите налог сада“, и добијамо форму у којој уносимо адресу блога (*host name*).

Слика 19. Уношење података на www.wordpress.com

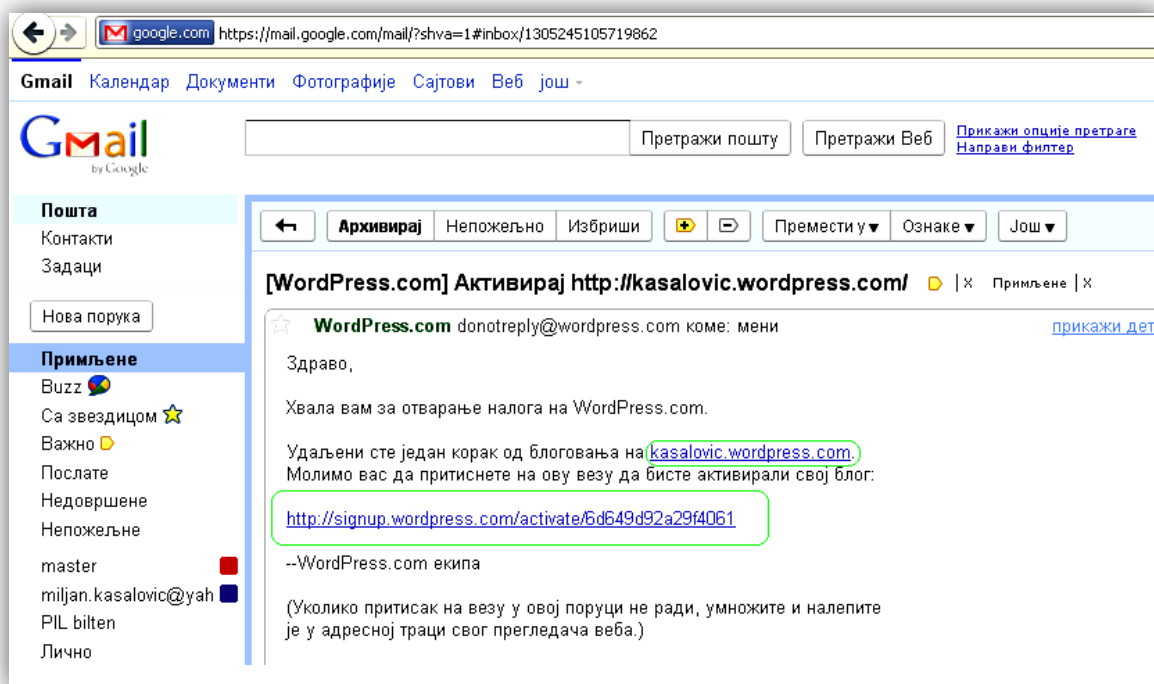
Испод имена блога појављује се порука који су све домени доступни, и цена . Пошто ми немамо hosting, бирамо бесплатни **wordpress.com**. (Слика 20.) који би у овом случају гласио ***kasalovic.wordpress.com***.

Корисничко име (username) и лозинка (password) ће нам служити за администрирање те странице. Корисничко име мора имати најмање 4 карактера.

Слика 20. Бесплатни wordpress.com.

Кликом на „Отвори налог“ , ако смо све исправно унели, добијамо обавештење да је на *e-маилу* који смо унели послат активациони линк, који морамо активирати налог за уређивање нашег блога. За ову радњу имамо 30 минута, иначе налог неће бити активан. Након активирања налога аутоматски се креира и наш блог. (Слика 21).

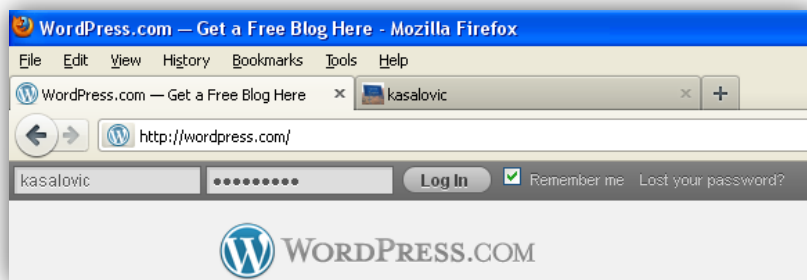
Слика 21. Активирање нашег блога

Тиме смо завршили. Следећи корак је уређивање WordPress-а. Свако следеће приступање нашем блогу, може се урадити уношењем имена блога у адресној линији (*adresar*), у овом случају <http://kasalovic.wordpress.com>.

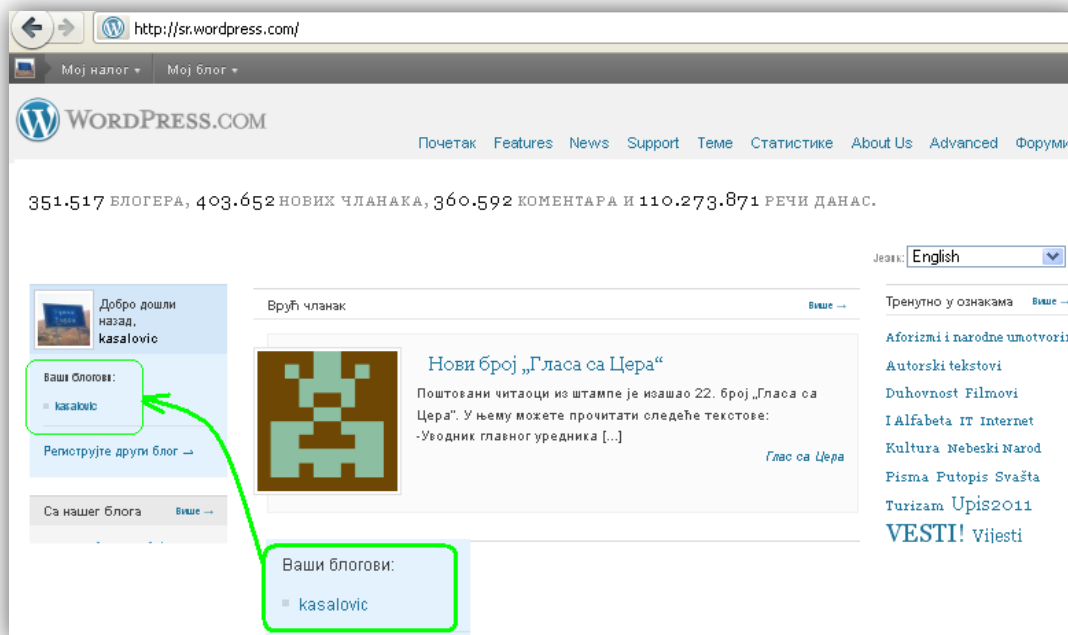
2.7.3. Уређивање блога на WordPress платформи

Приступањем адреси www.wordpress.com и уношењем *username* и *password* (Слика 22.) добијамо администраторска права и можемо уређивати блог. Пошто **WordPress** има подршку за наш језик, углавном сва упутства за администрирање блога и све информације које се аутоматски појављују на страници могу бити на нашем језику.

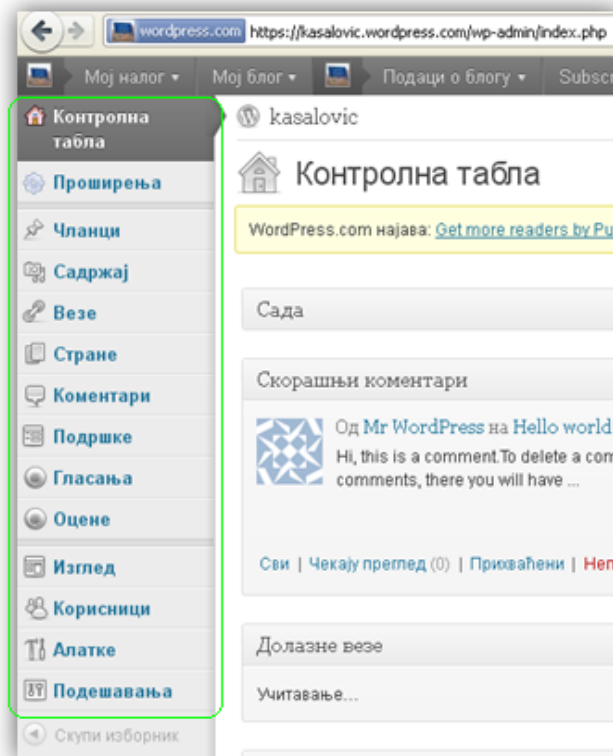
Слика 22. Уношење *username* и *password* на www.wordpress.com

Након пријављивања, имамо опцију да одаберемо блог који ћемо да уређујемо. Пошто је овде само један блог, отварамо њега, кликом на наслов блога у десном углу (*Ваши блогови, Kasalovic*). (Слика 23).

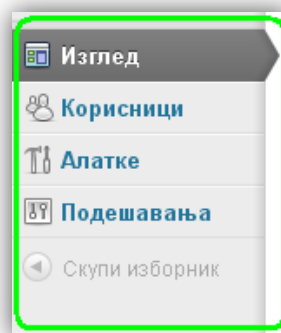
Слика 23. Отварање блога за уређивање

На левој страни прозора, испод картице „Мој налог“ (*My Account*), налази се мени, односно листа понуђених опција, којима уређујемо наш блог. (као на слици 24).

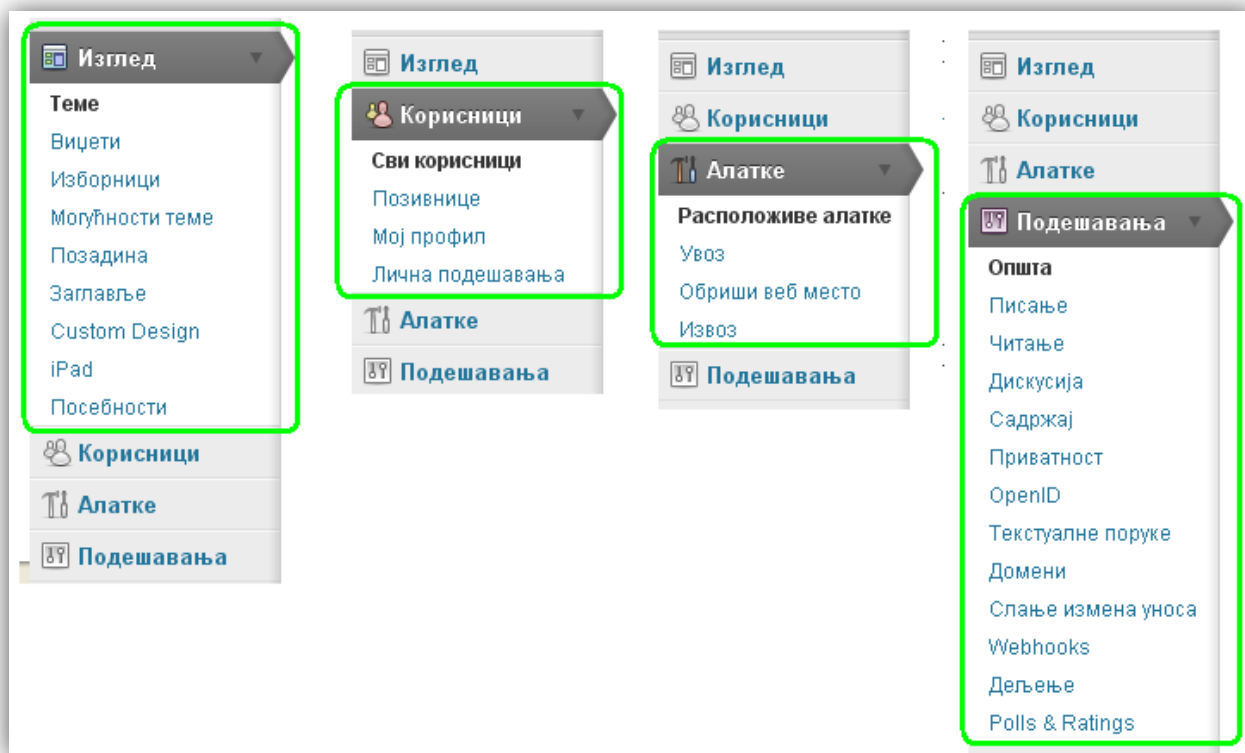
Слика 24. Листа понуђених опција за уређивање Блога

Неке од издвојених опција су: изглед, корисници, алатке и подешавања. (Слика 25).

Слика 25. Опције картица за уређивање

Опције које нуде ове картце приказане су на (слици 26).

Слика 26. Опције за подешавање

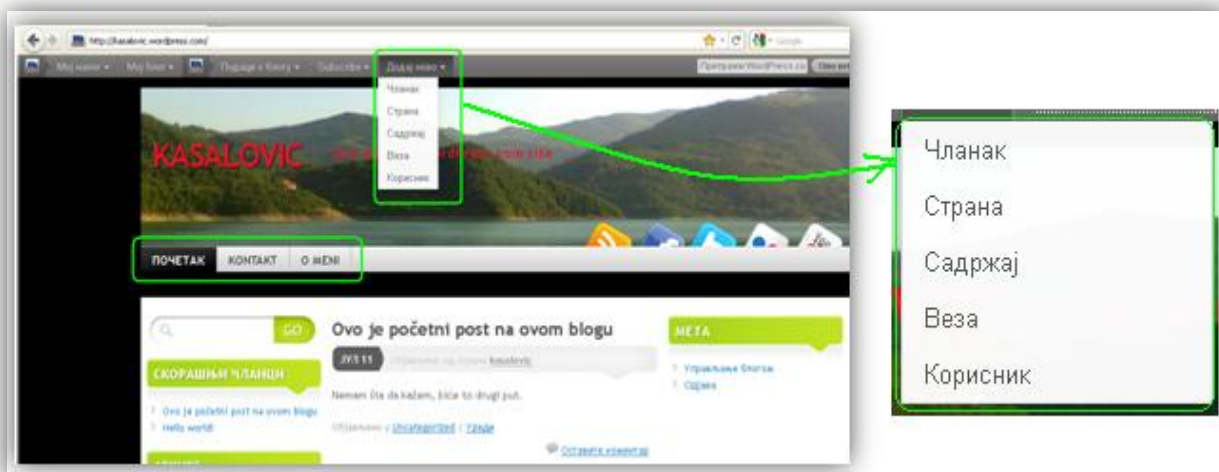
Картица „Изглед“ је веома важна код блогова, јер омогућује визуелно уређивање, и омогућује стварање утиска о вредности блога. Поред добро одабране садржине блога, изглед игра важну улогу у популарности неког блога. Ова картица нуди опцију избора тема, *vidgeta*, могућности тема, позадине, заглавља, и другог. Пре избора теме, у оквиру прозора дата је могућност да је прегледамо, назив и опис, и одлучимо хоћемо је применити или не. (опција „преглед“ – „укључи“). *Vidget-u* које желимо да се прикажу на нашој страници пренесемо у десном делу прозора (*Slidebar*). Понуда је солидна и корисна, а одабир вршимо према потребама и намене будућег блога.

Картица „Корисници“ омогућује додавање корисника нашег блога, додељивање улога (*управник, уредник, аутор, сарадник*), а све уношењем корисникове *e-mail* адресе и доделе улоге. Ако додати корисник има *wordpress.com* налог, додавање ће се обавити аутоматски, а у супротном позваће га да користи *wordpress.com*. И сами можемо *e-mail-ом* позвати кориснике и доделити им улогу („*позивнице*“). Опцијом „*Мој профил*“ уносимо податке о себи (*име, презиме, локација, мало о себи, број телефона итд.*). На крају имамо „*лична подешавања*“, која подразумева још по неку предност при коришћењу овог налога.

„Алатке“ нам између осталог нуди да чланке или коментаре које имамо на неком другом систему, Wordpress их може тренутно преузети и увести само одабиром система и кога се увози (рецимо Blogger). Такође има опцију брисања блога или извоза где Wordpress прави XML датотеку коју снимамо на рачунар (*продужени RSS или WXR*). Овај формат ће садржати наше чланке, стране, коменте, прилагођена поља, категорије и ознаке.

Картица „Подешавања“ има низ функција. У „Општа“ (*General*) подешавања, вршимо подешавања попут наслова и поднаслова блог стране, е-маил адреса, временска зона, датум и облик датума, слику (иконицу) блога, којим даном почиње седмица и језик. Ако се овде промени *е-маил* адреса, онда ће захтев за потврду промене подешавања и активациони линк бити послат на тај нови *е-маил*. Ова адреса неће бити активна док се не потврди. На крају потврђујемо промене кликом на „сачувај измене“ (*Save Settings*). (Слика 26.). Остале ставке картице „подешавања“, такође имају елементе који побољшавају функционалност блога. Посебно бих навео повезивање са друштвеним мрежама попут facebooka, twitera, yahooa, linkedina, затим дозвола коментарима, додавање домена и преусмеравање странице на другу адресу, публиковање блога, ...

После уређивања, наш блог може да има потпуно другачији изглед. Ова подешавања могу и касније да се преуреде. Додавање нове стране, новог поста, везе, корисника или садржај, можемо урадити опцијом „Додај ново“, која се налази при врху странице (Слика 27.). Овде се може видети да су додате две странице (контакт и „о мени“), као и нови чланак („ово је почетни пост на овом блогу“). Страница *почетак* служи за објављивање свих новости на блогу. Остале странице служе за објављивање осталих садржаја, као нпр. на страници *контакт* налазе се *е-маил* и *skype* адресе, а на страници „О мени“ налазе се адреса, број телефона. Наравно, оно што ми сами унесемо на страницу. (Слика 27.)

Слика 27. Блог страница <http://kasalovic.wordpress.com>.

2.8. ПОРЕЂЕЊЕ BLOGGER – WORDPRESS

У овом раду смо се руководили бесплатним алатима за блоговање. Као најпопуларнији блог алати код нас су се наметнули Blogger и WordPress. Наравно, поред многих других, њихова популарност долази до изражаја због многих предности поред којих су и могућност бесплатног креирања и коришћења. Пратећи њихове најважније карактеристике можемо приметити разлике које ће утицати на избор блог алата.

	Blogger	WordPress
Блог сервис или инсталација	Блог сервис	Инсталација
Цена	Бесплатан	Бесплатан
Креирање и Коришћење	Једноставан	Мало сложенији
Додавање нових уноса	Мало сложеније	Мало сложеније
Могућност проширења новим додацима	Да	Да
Напредна подешавања	Да	Да
Различит дизајн и изглед	Да	Да
Накнадно подешавање	Да	Да
Подешавања без кодирања	Да	Не
Подршка на Српском језику	Да	Да

Табела 1. Поређење бесплатних Blogger и WordPress сервиса

Раматрајући наведено поређење, можемо закључити да ова два алата имају ситне разлике у начину креирања, и зато почетник може изабрати да ли ће користити блог сервис код Bloggera или WordPress који мора инсталирати. Мислим да разлика није велика, али сама помисао да се нешто мора инсталирати доводи почетника у недоумицу и страх од евентуалне грешке. Зато многи бирају верзију која је лакша и бржа, и која по аутоматизму решава све недоумице. Мада у наведеном напред можемо увидети да и поступак инсталације WordPressa није тежак.

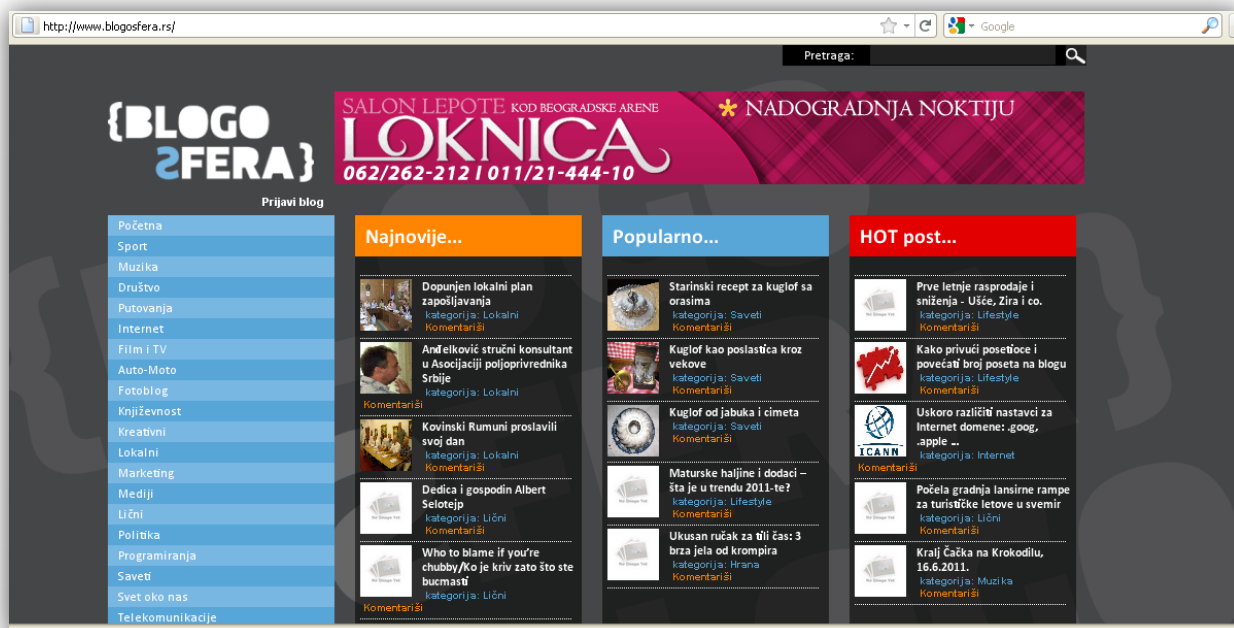
2.9. БЛОГ АГРЕГАТОРИ – СЕРВИСИ ЗА ПРАЋЕЊЕ БЛОГОВА

Данас постоји много блогова, са различитим темама, изгледима, наменама, и другим привлачним елементима. Ако би желели да пратимо неке блогове, то би могли учинити користећи листе блогова на постојећим бесплатним сервисима за креирање блогова попут Bloggera или WordPress. Такође се може пратити већи број одабраних блогова, путем тзв. *блог agregatora*. То су специјализовани сајтови који прикупљају и прате писање већег броја блогова.

Неки од њих су:

- <http://www.blogosfera.rs/>
- <http://www.blogodak.com/>
- <http://planetoid.srpski.org/>
- <http://feed.blog.rs/>
- <http://www.blogorola.com/>
- <http://www.blogariat.com/>
- <http://www.serbianBloggers.info/>
- <http://www.eblogovi.com/>
- <http://blogomer.blogoye.org/>
- <http://www.creemaginet.com/sajt/aggregator>

Блог агрегатори, (као што су горе наведени), омогућују праћење више стотина одабраних блогова. На блог агрегатору сајта <http://www.blogosfera.rs/>. можемо видети блогове распоређене по категоријама. Са леве стране се види класификација према категорији којој блог припада. Десно су блогови распоређени по категорији: „најновије, популарно или ХОТ пост“. Прегледање блогова нам је тиме олакшано и јасније, и свакако прегледање понуђених блогова може донети јако важне информације.

Слика 28. Блог агрегатор сајта <http://www.blogosfera.rs/>.

Наравно и сами би требало да дамо свој допринос пријављивањем свог блога на неки од понуђених блог агрегатора. На левој страни имамо опцију „пријави блог“, након чега уносимо тражене податке и одабирамо категорију, а опцијом „пошаљи“ пријављујемо свој блог на блог агрегат, <http://www.blogosfera.rs/>.

У последње време, поред поменутих блог агрегатора где се у већини налазе одабрани блогови (процена је да у Србији у крајем 2009. г. има преко 100.000 блогова), блогови се могу пратити преко сајтова који имају сопствене блог сервисе, као што је VIP блог на сајту B92.net, PressOnline Блогови, ColorPress korporativni Блог, itd.

2.10. RSS ТЕХНОЛОГИЈА – (Really Simple Syndication)

Слика. 29. Иконица RSS на блогу (или веб страни)

Сви Web сајтови, које желимо да посећујемо, могу се помоћу RSS технологије наћи на једном месту. Са *Web feed* технологијом корисници су добили могућност да на једном месту истовремено прате већи број различитих садржаја које објављују различити сајтови – тзв. Агрегација (*Aggregation*). Тако се садржаји разних веб сајтова презентују (ен. *Push*) корисницима где велики број појединаца може да прати са једног места сајтове које воли коришћењем RSS технологије.

Што је више оваквих сајтова (тзв. блог агрегатори), појединачни блог постаје видљивији, а за то није потребан никакав труд, само је потребно да се објави што квалитетнији текст/садржај који ће привући пажњу циљаних јавности.

Замислите да пратите више различитих извора, нове постове на десетак и више блогова. Колико би нам времена требало да излистамо све те изворе, тражећи дотичну информацију? Зато је RSS технологија омогућила да са једног места (сајта) проверимо све новине на тим сајтовима, и наравно отворимо онај који нас интересује. Краће речено, RSS је намењен за садржаје који се често мењају, што је између осталог и карактеристика блогова приликом редовног објављивања постова. RSS документ може садржати сажетак садржаја или цео текст са придружене Web стране. RSS нам омогућује да будемо у току са изменама и новостима са неког веб сајта потпуно аутоматски, а тај садржај се може увести у RSS апликацију на нашој страни. За преглед RSS-а потребан нам је *RSS reader*. <http://www.google.com/search?q=free%20rss%20reader>. Сврха RSS читача је уштеда времена при „сурфовању“ Webom.

3. БЛОГ У НАСТАВИ

Употреба блога у процесу учења зависи од циљева и теме која се обрађује. Такође важна је креативност и машта аутора. Могућности за кориштење блога у настави су велике, јер ученици могу помоћу блога заменити рад на папиру, а повратне информације добити у облику коментара од стране наставника или других ученика. У образовном контексту блог је много више од "интернет дневника", како се тај алат најчешће дефинише. Он омогућује асинхрону комуникацију¹⁴ корисника. Кроз једноставно онлине окружење, учитељи и ученици могу објављивљивати садржај у облику текстова, презентација, слика, видеа и звучних записа. Писање коментара на објављене садржаје омогућује све облике интеракције (садржај-ученик-наставник) и тако подстиче размишљање, размену мишљења и дискусију. Садржаји се могу организовати према категоријама и тако тематски групишу. Исто тако формирањем страница и подстраница могу се објавити различити статички садржаји и обликовати задаци за тимове ученика који на њима могу радити. С друге стране сваки ученик на одређену тему може формирати свој блог и линковима се повезати с блоговима чланова своје групе.

Блог омогућује учење које се базира на истраживању. Помоћу садржаја и линкова објављених од стране наставника и RSS читача, ученици могу даље истраживати информације са сродних страница. Блог омогућује заједничко учење у којем ученици своја искуства, истраживања и размишљања пишу као постове или коментаре, стварају мултимедијске извештаје и линкове на странице везане уз подручје проучавања. Помоћу алата за друштвено истраживање (нпр.*del.icio.us*) могу означити занимљиве странице на задану тему те их међусобно делити.

Блог може вишеструко мотивисати ученике за учење: различите могућности истраживања на задату тему, преузимање иницијативе у изражавању свог мишљења и представљање својих задатака у различитим медијима (текст, слика, презентација, видео ...). Своја размишљања могу објавити било кад и у било које време (у оквиру планираног рока за задати пројект). Повратна информација од других ученика у тиму или наставника у облику коментара или упутства одређује ученицима смер истраживања.

---

¹⁴ Асинхронно учење (*asynchronous learning*) - учење на даљину са временском разликом у интеракцији између учесника

3.1. БЛОГ КАО АЛАТ АСИНХРОНОГ Е-УЧЕЊА

Асинхронно учење (*asynchronous learning*) је облик учења на даљину код кога постоји временска разлика у интеракцији између учесника, односно учесници у наставном процесу не морају бити истовремено on-line. Садржаје које постављају или коментаришу, складиште на јединствену локацију (*простор*), где се њихове активности архивирају, како би им остали учесници касније могли приступити. Блог као пример асинхроне комуникације, омогућује аутору блога да креира садржај, обликује га и презентује корисницима, а они тај садржај могу погледати било кад и на сваком месту.

Интеракција између корисника Блога обавља се углавном путем коментара, који би требало да се односе на постављен садржај. Наравно ту је аутор (администратор) блога који треба да обликује расправу, помаже и упозорава учеснике да се држе задате теме. Сваки учесник мора да познаје правила лепог on-line понашања на блогу.

Асинхроним приступом блогу омогућује се активнијим ученицима да брже напредују, воде расправу и помажу слабијим ученицима да се уз њих уводе у наставни процес. Наравно, бољи ученици треба да изађу у сусрет својим слабијим друговима, помажући им да савладају градиво које им није сасвим јасно. Асинхронно учење омогућава ученицима да анализирају садржаје, развијају разумевање и изграде властита сазнања. Због ових предности добијају на популарности и еволуирају током времена. Могу се безброј пута прегледати, разматрати и допуњавати. Застареле информације се могу допунити новим техничко-технолошким сазнањима, и увек бити актуелне. Дорађена информација се хронолошки објављује као нова, па би требало напоменути или дати везу (*линк*) ка старом тексту.

Свакако не треба изоставити економску страну асинхроних могућности учења, јер креирање блога на бесплатној платформи нуди могућност презентовања наставног материјала који не захтева финансијске издатке. Свакако у Основним школама треба водити рачуна и о социјалном карактеру и потребама детета, па се on-line учење мора постепено уводити као комбинација са класичном наставом. Узраст и потребе ученика играју важну улогу при креирању садржаја блога. Блог својим садржајем, дизајном и могућностима треба да заинтересује ученика, привуче његову пажњу и дозволи му слободу, да самостално и активно учествује у дискусијама. Наставник би у том случају подржао активност учесника, пратио и усмеравао га у дискусији. На часовима класичне наставе, наставник би наговестио шта ученике очекује на блогу, и какве активности од њих очекује. То би они могли и сами да прочитају у најновијем посту на самом блогу.

3.2. БЛОГ КАО ДОПУНА КЛАСИЧНОМ УЧЕЊУ (хибридно учење)

Блог као алат WEB 2.0 технологије, претставља један од врло корисних алата који се могу користити у настави. Увођење блога у наставу већ неко време „живи“ и даје веома добре резултате у образовању ученика. У комбинацији са традиционалним може се применити и у Основним школама. Такав приступ учењу назива се хибридно учење (*blended learning, hybrid learning*).

Када решавамо проблем учења код млађих генерација, морамо се залагати да максимално мотивишемо ученике. Пошто у данашњем времену традиционални систем учења није адекватан времену у коме живимо, решење видимо у обједињавању традиционалног и учења на даљину. Посебно се осврћем на млађе генерације, јер сам мишљења да би у Основним школама требало увести учење на даљину али само у комбинацији са традиционалним учењем. Хибридно учење (*blended learning, hybrid learning*) у настави већ доноси резултате. Класично учење ће омогућити ученицима стицање знања уз адекватну социјализацију, док би е-леарнинг омогућио решавање недостатака које класично учење носи са собом, пре свега као допунске активности на обрађивану тему.

Алати Е–учења би решили проблеме који се јављају у класичној настави, као што су:

- Цртање слика и графикана у свесци,
- Могуће грешке које ће се јавити приликом цртања
- Дуге дефиниције које се морају записати у свесци,
- Анимације и презентације, које би ученик могао кући погледати, размотрити и безброј пута поновити и простудирати,
- Сам саби направити туторијал, на начин који њему одговара, итд

Класичним наставом у учионици, уз допуну електронски обрађених материјала, (овде блога), ученику би употпунили све аспекте успешног рада. Наравно, имплементација хибридног учења захтева ангажованост наставника, пуни фидбек, као и добру и усклађену координацију класичне и електронски подржане наставе.

Предности хибридног учења:

- Ученик ће одабрати време које му највише одговара за учење,
- Ако спорије учи, онда ће кући детаљније размотрити градиво, без страха да ће бити исмејан од стране другова који брже схватају градиво,

- Моћи ће више пута поновити, покушати, независно од времена, све док не постигне тражени циљ,
- Имаће времена да детаљно проучи градиво, упореди са предоченим градивом у класичној настави,
- Моћи ће добити или дати коментар и потребну помоћ, другом кориснику – ученику,
- Комуникација између наставника и ученика ће бити боља и квалитетнија,
- Материјали у е-облику, су трајнији, сигурнији и лакше ће се ускладити са потребним променама,
- Слике и шеме су јасније и прецизније него скицом урађене на класичној табли.

Међутим хибридно учење са собом носи и низ мањкавости:

- Различите могућности система рачунара свих корисника, неједнака брзина приступа интернету појединих корисника – (неки брже примају информације, док други касне са пријемом и тако касне и са одговором),
- Различити нивои знања и коришћења рачунара односно неједнако сналажење у систему,
- Немогућност „живе речи“ наставника, као помоћ у тренутку када се материјал обрађује,

Оно о чему би се требали осврнути , у хибридном учењу , пре самог увођења у класичну наставу, требало би осавременити техничке могућности установе где се настава изводи, обучити наставнике, упростити, појаснити и одговарајућим туторијалима омогућити ученицима да лако и брзо савладају процес коришћења овог вида учења.

3.3. ПРЕДНОСТИ И НЕДОСТАЦИ УПОТРЕБЕ БЛОГА У НАСТАВИ

Сваки систем има своје предности и мане. То га чини употребљивим и конкурентнијим у дигиталној трци садашњег доба. Свакако треба повести рачуна и о лошим странама тог система, из разлога даљег усавршавања и побољшавања његових перформанси. Разграничавајући његове позитивне од негативних страна, долазимо до података где би имало сврхе имплементирати тај систем.

Блог као алат се све више користи у разне сврхе, а посебан нагласак био би на могућностима блога у настави. Предности коришћењу блога у настави могу се посматрати са позиције ученика и са позиције наставника. Из оба угла, циљ употребе блога у настави је лакше и боље усвајање наставног материјала.

Разлог употребе блога у настави поред једноставности креирања, уређивања и коришћења, као и бесплатних платформи, могли би навести и:

- Могућност добре сарадње са ученицима и другим наставницима,
- Посебна погодност за праћење наставних излагања за дуже одсутне ученике,
- Праћење наставе у инклузивном образовању,
- Учење је независно од времена и места (где и кад ученику то највише одговара),
- Учење „од куће“, са могућношћу да ученик размисли пре коначног одговора,
- Применљив је у скоро свим предметима,
- Може се искористити за објаву наставних материјала, индивидуалних и групних задатака, решења задатака,
- Замењује досадно „диктирање“ и прављење белешка на часу, и омогућује више времена за конкретне наставне методе,
- Објављивање разних обавештења за ученике и родитеље,
- Брзо, лако и бесплатно креирање website предмета, одељења, школе,
- Објављивање интересантних детаља са скупова, излета, екскурзија,
- Презентације школе, наставног особља, битних догађаја,
- Изражавање револта, похвале или критике на разне теме,
- Подстицај на учешће стидљивих ученика,
- Блог је усмерен на активно учешће и сарадњу учесника,
- Побољшава социјалну интеракцију и мотивацију ученика,
- Учесник, кроз писање, усавршава брзину и тачност уноса са тастатуре, односно стил и начин писања,
- Стално истраживање и стварање нових идеја у примени блога,
- Усавршавање блога прављењем разних додатака,
- Другачије схватање и размишљање о настави,
- Смањени трошкови и уштеда у времену,
- Креирање личних блогова ученика, где ће износити своје идеје,
- Размена идеја и мишљења учесника кроз коментаре,
- Јавно презентовање идеја и мисли путем веба,
- Активно коришћење Интернета,
- Ученици изражавају своје мишљење и размењују различите погледе на тему,
- Дискусијом подстичемо ученике да се у својим одговорима надовежу и на коментаре других ученика, чиме се развија међуљудска компетенција

Поред похвалних речи о блогу, навео бих и неколико недостатака употребе блога:

- Учесници морају имати рачунар с приступом Интернету ,
- Решавање задатака захтева одређени временски период ,
- Пасивни учесници који не воле истраживање, немају довољно мотивације,
- Недовољна информатичка писменост учесника,
- Редослед тема на блогу (одоздо према горе) може изгледати збуњујуће и бити непрегледно ,
- Потребно је време за креирање и ажурирање блога.

3.4. МОГУЋНОСТИ УПОТРЕБЕ БЛОГА У ШКОЛИ

Напред наведене предности употребе блога у настави, захтевају велику креативност и активно учествовање аутора блога (блогера) на свим пољима која карактеришу блог. Иначе, неактивност, слаба ажурност и лоше дизајниран блог постао би брзо досадан и неефикасан.

Ученика који користи информације постављене на блогу, требало би увести у процес креирања блога. Просто креирање блога и скоро никакви захтеви, омогућују лако увођење ученика у процес креирања и улоге администратора свог блога. Могућност да самостално управља једном јавном онлине платформом, као и јавно презентовање својих ставова, додатно ће мотивисати ученика да истражи могућности и тајне овог алата.

Употребу блога у школи, треба започети на часовима техничко-информатичких предмета, као и у оквиру додатних активности везаних за ову област. Ученици средњих стручних школа, би морали активно користити блог у свом раду. Почетак коришћења блога би се састојао од захтева да ученици редовно посећују блог страну а касније сами креирају своје блог стране на различите теме и различите платформе. Све активности у том правцу биле би координиране од стране наставника, било *online* или у директном контакту у класичној настави.

Приликом израде, ученицима би требало дати потпуну слободу у избору платформе и дизајна. Сами би одабирали и прегледали понуђене теме, *vidgete*, и остале елементе блога. Тако би експериментално креирали по свом избору најбољу верзију, чиме би се додатно мотивисали да истражују, примењују, и касније мењају изглед свог блога.

Неки од примера употребе блога у школи које бих издвојио су:

- Електронски часопис,
- Презентовање рада школе,
- Званична статистика о постигнућу ученика,
- Фото блог о школи,
- Блог наставних предмета, ...

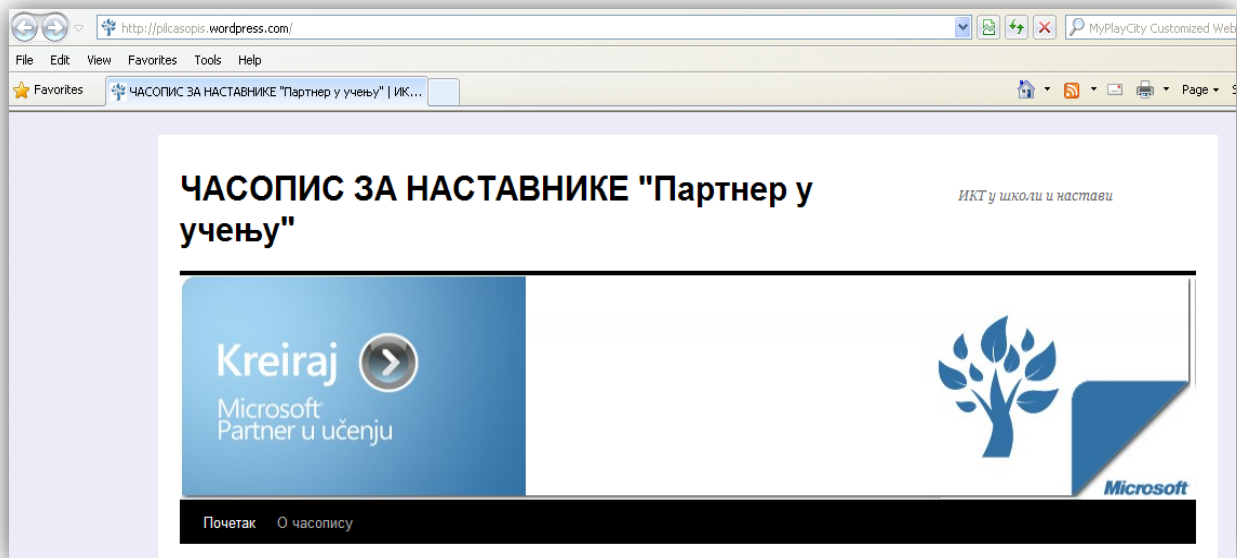
3.4.1. Електронски часопис за бољу информисаност

Свака школа има потребе да се презентује и информише о новим дешавањима. Блог је врло добар алат за испуњавање тих захтева, било да се ради о информацијама унутар школе или о трендовима који су важни за рад школе. Блог својом једноставношћу омогућује управљање и ажурирање особама које имају минимално информатичко искуство. Чак, ажурирање блога може радити ученик или секција задужена за презентовање школе. Електронски часопис помоћу блога може се креирати са различитим тематикама, од часописа који је везан за одређени предмет па све до е-часописа који приказује школу. Презентовање школе путем блога, могуће је помоћу текста, слике, звука, видеа или другог формата. Информације око рада школе, опремљености, екскурзија, радних акција, такмичења и друго могу се управо презентовати путем блога.

Посебне информације о радном особљу, ученицима, оценама и осталим важним детаљима у школи могу се наћи у оквиру блог стране. Разна обавештења ученицима, наставницима а посебно родитељима, могу се достављати помоћу блога, који тада има улогу школског електронског дневника. Блог омогућава наставницима, родитељима и ученицима увид у сва дешавања током школске године, и тиме се штеди време наставнику, јер омогућава брзу и широку комуникацију са родитељима и ученицима.

Блог се може креирати и применити код свих предмета, али у домену технике и информатике блог је незаобилазан. Убрзани техничко-информатички напредак, свакодневне промене и достигнућа захтевају од нас одржавање корака са незауоставним напредком али и борбу убрзаним застаривањем информација.

Један од таквих електронских часописа за наставнике је „Партнер у учењу“ на адреси <http://pilcasopis.wordpress.com/>. Овај часопис даје новине и материјале који наставнике држе у тренду, и омогућују им савремене методе рада. У себи садржи и архиву чланака који се могу касније по потреби пронаћи и прочитати.

Слика 30. Партнер у учењу <http://pilcasopis.wordpress.com/>.

Такође би требало напоменути блог о математици, <http://matematikaos.blogspot.com/> где су приказане лекције са објашњењима и задаци који могу да се раде више пута ради бољег увежбавања и разраде. Ту су и друге информације везане за овај предмет, попут анимација, видео записа и других елемената који блог чине функционалним. Постоји и низ других блогова везаних за остале делатности и предмете, али ту не треба стати, већ усавршавати, дорађивати и побољшати постојеће функције.

4. БЛОГ ТЕХНИЧКОГ И ИНФОРМАТИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА

(<http://tio2012.wordpress.com/>)

У предмету техничко и информатичко образовање за Основну школу постоји много могућности употребе блога. У предходном делу у оквиру предности блога које су описане можемо препознати могућности примене у настави техничко информатичке оријентације. Блог се може креирати као целина поменутог предмета, или по темама, намени, задацима,... Блог <http://tio2012.wordpress.com/> , креирао сам као скупину елемената који су потребни за успешно функционисање и лакше схватање наставног садржаја који се презентује ученицима на традиционалан начин у класичној настави. Значи, блог је првенствено креиран као допунско помагало ученицима и наставнику у класичној настави. Блог је јако добар и неизоставан алат у електронском учењу на даљину. Наравно, поред њега у е-учењу се комбинују и остали алати веб 2.0 технологије. Сваки алат има своје карактеристике, тако да његова употреба треба да се заснива на издвајању оних елемената који су корисни у настави, у комбинацији са другим алатима, (нпр. коришћењем RSS-а).

У настави техничко и информатичко образовање у основним школама, сваки креирани блог захтева претходно упознавање ученика са основним принципима рада и коришћења, односно касније, креирања самосталног блога. Због сортирања информација по разредима, ученику би на часу у кабинету информатике требало објаснити како да приступе блогу, пријаве се и користе упутства за даљи рад. Савремени кабинети су углавном добро опремљени, али ипак треба водити рачуна о техничким могућностима опреме која је на располагању.

Најбоље је ако кабинет поседује довољан број рачунара, видео пројектор (*видео бим*) и пројекторско платно, као и интернет конекцију, са солидном брзином. Приликом излагања, наставник би се улоговао као обичан корисник (не администратор), и кроз детаљна упутства и приказе на пројекторском платну демонстрирао приступ и пријављивање на блог.

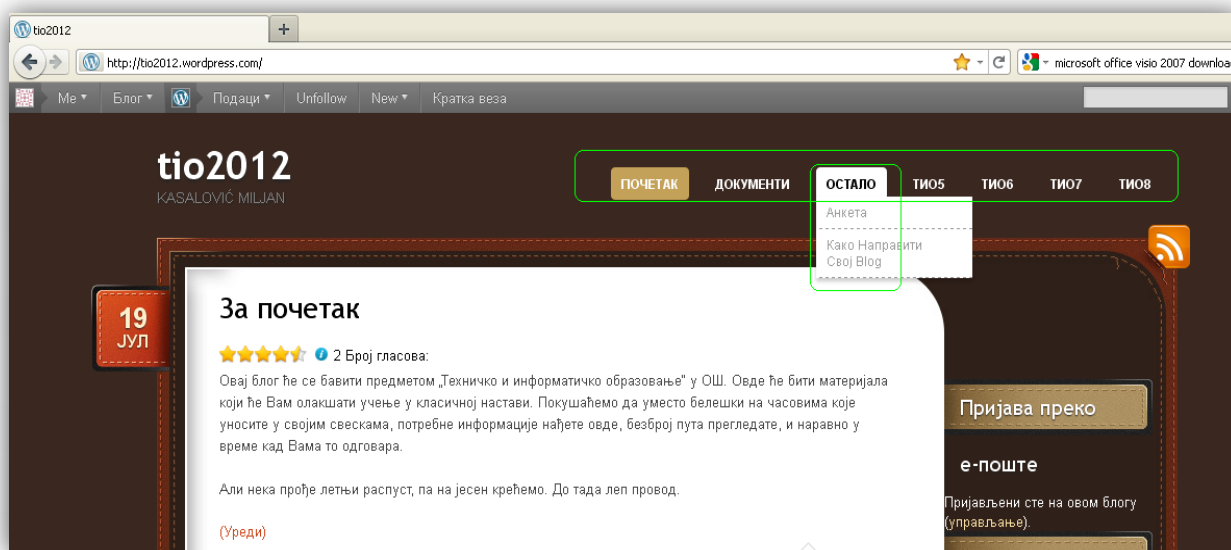
Овај блог (<http://tio2012.wordpress.com/>) на почетној страни има редовна и благовремена упутства којима администратор (наставник) обавештава о следећим корацима приликом коришћења информација са блога. После одржаних часова (двочас) у класичној настави, наставник усмено обавештава ученике да приступе блог страници и у „почетак“ прочитају упутства и задатке за дату тему. Такође на блог страници „остало“, ученици могу прочитати упутства како да користе информације које су понуђене на овом блогу. Исто упутство могу да преузму и одштапају.

Такође, овде се налази и анкета о техничким могућностима за учење помоћу блога. Главна функција блога да учесници коментаришу постављене постове, омогућује им да дискусијом отклоне све недоумице око коришћења материјала на блогу. Пошто је први контакт са овим блогом направљен, сви учесници успешно савладали прве кораке, предложио бих да ученици одговоре на питања која су дата у анкети на страници „остало“.

После првог увођења у свет блога, јако је важно знати, колико су ученици спремни (технички и психички) да прате могућности које им пружа блог. Анкета се састоји из низа питања везаних за техничке могућности ученика да кући прате постове и излагања која ће се наћи на блогу у старту или у одређеном периоду. Ту пре свега мислим на техничку опремљеност и конфигурацију њихових персоналних рачунара, као и неизоставни Интернет, са „добром“ брзином. Посебно је важна брзина (download и upload), јер би ученик требао некад преузети документ, или поставити свој коментар, слику, линк,...

Решавањем дате анкете, наставник би имао стварну слику о могућностима и очекиваним исходима. Ученик који нема потребне услове (а верујем да је таквих мало или их нема), могао би да прати излагања у кабинету, или се определи за досадашњи класичан систем учења. То би била добра прилика да се изврши поређење у количини усвојеног знања ученика који уче класичном методом и оних који комбинују класично са учењем путем блога. Зато је добро да ученици ураде анкету на часу.

Поменута анкета је израђена уз помоћ PollDaddy алата, а налази се на страници („остало“), под насловом „Блог у настави ТИО“.

Слика 31. Блог техничког и информатичког образовања <http://tio2012.wordpress.com/>

Теме на блогу су разврстане по категоријама (страницама), тако да сваки учесник може бирати само своју категорију и ту дати своје учешће. Наравно, према интересовањима ученици могу учествовати и у категоријама које нису намењене њима. Категорије су овде насловљене према разредима (пети, шести, седми и осми), као и остале информације које су потребне за активно учешће на блогу. (Слика 31.) Тако је приказан колаборативни карактер блога, где се може радити у групама које су овде подељене по разредима.

Почетна страница („почетак“), намењена је за основне најаве и обавештења, као и напомене и упутства о коришћењу блогова. Наравно, на све постове су отворене опције за коментаре и сугестије, односно предлоге.

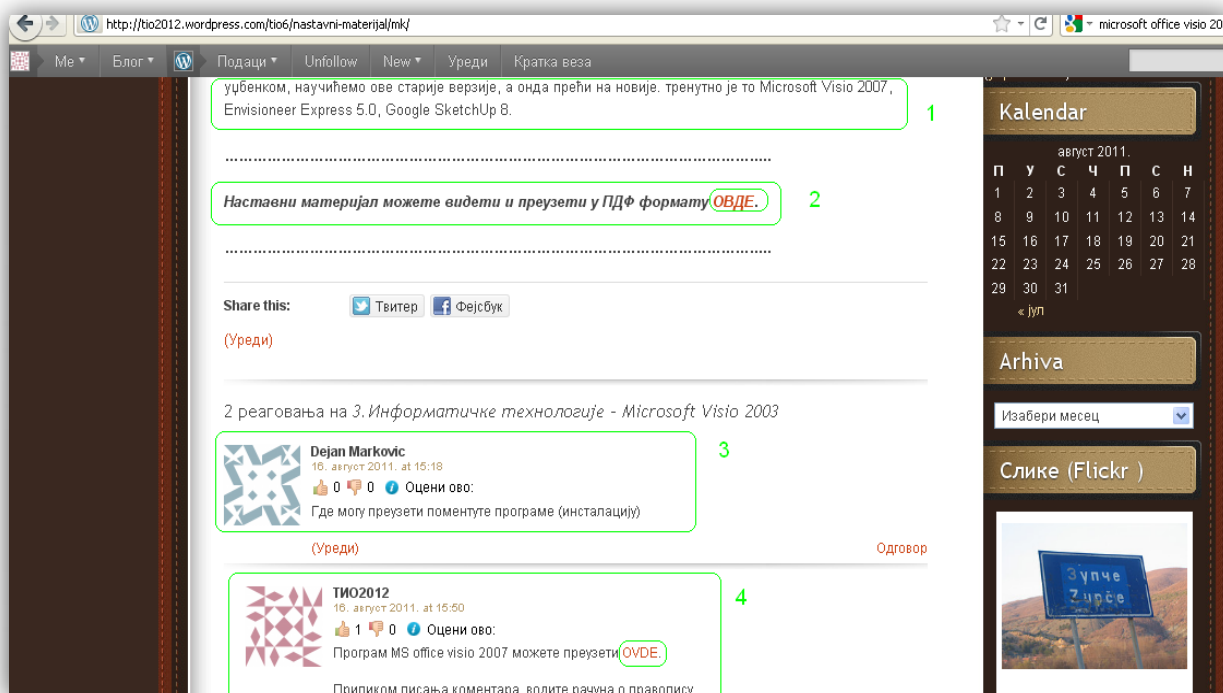
Ученик приликом приступања блогу, одабира страницу којој припада (рецимо према разреду), где су му у падајућем менију понуђене информације (постови) такође разврстани по категоријама. Тако ученик након одабира разредне категорије, тражи област која га интересује. Ту је између осталог, и наставни материјал за дати разред који је усклађен са класичним уџбеником, затим, страница са задацима који се предвиђају за рад код куће, и друге које ће се временом убацити према будућим потребама. Посебно је наглашена страна „актуелно“, где се налазе актуелне теме са последњег часа у класичној настави. Ако желе, ученици могу у „наставни материјал“ погледати комплетне лекције, али у секцији „актуелно“ налази се последње обрађивана тема са класичне наставе. Свакако је важно да се коришћење блога максимално упрости, како не би збуњивало ученике.

Може се приметити да је овај блог креиран са неколико страница, међусобно повезаних основном тематиком техничког и информатичког образовања у основној школи.

Проблем оваквог приступа блогу је отежано праћење коментара од стране корисника по категоријама (разредима) али је обједињено целокупно градиво овог предмета. Наравно, блог је могао да се изради са мање категорија, али би био ограничен и пренатрпан разним подацима без неког посебног редоследа.

Решење је у „претплати“, односно пријави на постове преко свог е-маила, па ће сваки нови пост бити пријављен на вашу адресу. Тако ћете бити у току са свим ново објављеним постовима и коментарима. Пошто додати *vidget* „скорију коментари“, на десној страни приказује максимално петнаест најновијих коментара, потребно је редовно ажурирати блог, и благовремено одговорити на коментар.

Овај блог сам замислио као извор информација о наставном материјалу по разредима, задацима које ученици треба да одраде (самостално или по групама), месту за линкове ка разним наставним материјалом попут текстова, звучних и видео записа, анимација, и других наставних садржаја.

Слика 32. <http://tio2012.wordpress.com/tio6/nastavni-materijal/mk/>

Почетак израде блога је можда сиромашан подацима, али временом кроз дискусију и предлоге корисника, блог ће се усавршавати, допуњавати и мењати, а у циљу успешнијег и лакшег учења. На слици 32 могу се видети пост са најавом (1) и линком (2), као и коментар корисника (3) и одговор аутора поста, опет са линком у одговору (4). Види се да је корисник на постављени пост и линк ка наставном материјалу у PDF затражио додатне информације, конкретно линк одакле ће преузети софвер који му је потребан за реализацију наставне теме. Следећи коментари би се односили на поступак инсталације, рад у програму, и наравно кроз активно учешће свих корисника довели до превазилажења недоумица око наставне теме. Колико је важан процес комуницирања путем коментара, видео сам код потребе ученика да имају инсталиран софтвер на својим рачунарима. То ме је навело да направим простор где ће се налазити линкови ка потребним софтверима („линкови“).

У оквиру задатака, ученици би могли самостално или групно решавати проблеме и ширили социјални карактер Веб 2.0 алата званог блог. Посебна потреба за учење уз помоћ интернета сагледава се кроз убрзани технолошко информатички развој, где имамо брзо застаревање информација. Министарство просвете је у школски систем унело измене, одштампани су нови уџбеници (2007 и даље), али садржај се није променио. Тако имамо уџбеник Техничког и информатичког образовања за шести разред, штампан 2008 године где

су у информатичком делу овог уџбеника описани су програми MS office Visio 2003, Envisioneer express 3.0 и Google SketchUp6. Сада две године касније, 2010, ови програми су доживели нове верзије, побољшане и модификоване, и на њиховом званичном сајту више нема старијих верзија за преузимање, већ се нуде нова издања. Сада је проблем усагласити материјал из уџбеника из 2008 и тренутно актуелну верзију софтвера који се нуди. Зато се у одређеним областима мора увести учење помоћу интернета, ученици да се воде путем технолошког развоја, у корак са временом.

Обзиром, да се ради о корисницима млађег узраста, јако је важно да се мотивишу и охрабрују да користе технологије и алате електронског учења. На часовима класичне наставе, ученицима треба омогућити да у оквиру кабинета спроведу у дело пројекте које су научили користећи у овом случају блог. Пошто степен усвојености знања мора да се финишира неком оценом, поред задатака које би ученици радили on-line, потребно је знање проверити и на класичној настави. Провера би се изводила кроз тестове и практичне радове кроз моделовање. План рада у настави техничко и информатичко образовање поред класичне наставе а уз употребу блога сводио би се на правилну и благовремену расподелу информација.

4.1. Блог <http://tio2012.wordpress.com/> као допуна класичном систему наставе

Трендови данашње наставе захтевају сталну примену интернет технологија у настави, односно стварање он-лине окружења које је непресушни извир корисних информација. Већина школа је последњом акцијом „дигитална школа“¹⁵ углавном добро опремљена системима за управљање садржајем на Интернету (content management system). Наравно не могу да не приметим да су школе на Косову и Метохији изузете, иако смо се благовремено пријавили.

На блогу који представљам, а који је у зачетку, примећује се портал за сваки разред, и заједнички портал где ће се размењивати све релевантне информације. То подразумева да ће се на таквом блогу налазити комплетан наставни материјал, са препорукама наставника о начину коришћења тог материјала, отварања тема за расправу, и хронолошки преглед коментара свих учесника у комуникацији. Са становишта наставника (овде блогера), блог је

---

¹⁵ У оквиру пројекта „Дигитална школа“ у Р.Србији је до планирано опремање 2910 школа дигиталним учионицама. У планираном року опремљене су школе уже Србије (скоро 100%) осим школа на територији Косова и Метохије (0%) <http://digitalnaskola.rs/>

место на ком ће поставити курикулум за предмет, презентовати његов циљ и значај, области које су покривене наставним материјалом, начин оцењивања, дефинисати обавеза ученика,...

Мислим, да ће и ученици и наставник (онда када блог буде потпуно креиран), брзо осетити погодности које он пружа. Наставник ће после класичног предавања, упућивати ученике на информације које се налазе на блогу. Задатке које треба да одраде, такође ће моћи видети на блогу. Рад ученика преко овог или свог личног блога, постаће јаван, па ће их њихови родитељи имати увид у рад своје деце.

4.2. Е- портфолио на блогу

Блог може бити креиран као Е-портфолио, односно као блог најбољих школских или појединачних предметних задатака (есеји, песме, цртежи, фотографије, пројекти, итд.) . У настави техничко информатичких предмета, е-портфолио игра важну улогу, јер се активност ученика вреднује на основу целокупног рада. Овакав тип блога омогућиће трајно презентовање радова ученика (или групе ученика), а истовремено Е-портфолио блог ће омогућити корисницима да своје радове заштите , јер се постављени радови хијерархијски архивирају. Тако се по времену постављања може видети ко је први поставио одређени рад. Поред тога, с обзиром да су ученици свесни да ће њихов труд бити објављен, вероватно и изложен коментарима осталих учесника, ученици ће бити мотивисанији за рад.

На е-портфолио блогу ученици могу постављати различите радове. Есејске задатке, ученици могу поставити као задатак на који се тражи одговор у облику размишљања, предлога или туторијала који ће помоћи осталим учесницима да схвате теме које су им нејасне. Есеј може бити креиран у неком текст едитору а онда увежен у блог. Поред есеја, ученици у оквиру свог е-портфолиа могу поставити слике, цртеже, фотографије, видео и аудио записе, и друге радове везане за одређену област, овде технику и информатику. Препоручио бих да на овом блогу ученик постави видљив садржај свих радова, како би се лакше пронашао одређени рад. Тако ће се сви радови ученика наћи на једној заједничкој платформи, простору где ће трајно бити ускладиштени. Званична статистика би показала ко је најбољи, најбржи, и најредовнији приликом објаве својих радова. Такође би се видело ко је најактивнији, а на основу тих информација би се могла направити ранг листа активности ученика. То би мотивисало ученике и развило такмичарски дух. Ако томе додамо и јавно презентовање оцена ученика, које би у сваком тренутку могли видети њихови родитељи, заокружили би један круг који би свакако допринео бољем усвајању знања. Родитељи би могли видети напредовање своје деце и дати коментар, али бих ипак блог задржао као

информативни сајт, где би активност дијалога првенствено задржао у оквирима учења и за регистроване ученике.

Креирањем заједничког простора, ученици ће давати сугестије и коментаре на постављене радове, чиме ће учити једни од других. Ако се у дигитални круг позове неко стручан и компетентан, који је вољан да сарађује, ето прилике да се ученицима пружи један нов и атрактиван начин савладавања наставног материјала и могућност да уче од других, који су за одређене области компетентнији од својих наставника.

4.3. Техничко информатички Е-часопис

У настави техничко информатичке орјентације, мора се ставити акценат на убрзани развој технике и информатике. Застаревање информација, а самим тим и техничко технолошких проналазака захтева од нас да радимо у корак са временом, да будемо технички информисани и спремни за нове технологије. Нове генерације, пре свега мислећи на ученике морамо увести у свет нових достигнућа.

Блог у облику е-часописа који је усмерен на техничко информатичке новине у свету пружа неограничене могућности презентовања нових информација. Свесни смо ситуације да се уџбеници не могу сваке године прерађивати и допуњавати, па је е-часопис преко потребан у наставном процесу. Блог као е-часопис, са посебним освртом на техничко информатичке предмете, нуди могућност да се превазиђу проблеми финансијско техничке природе штампања нових уџбеника. Наравно, блог би ипак био помоћно сретство које би се користило као допунско помагало у настави. На том блогу поред општих информација о новим дешавањима у свету, могле би се информације превести на језик који разумемо (ако већ није), и путем активне дискусије, коментарима продубимо тему, разјаснимо нејасноће или понудимо своје размишљање на ту тему. Такође, учесници дискусије би предложили сајтове, видео снимке, туторијале, који би се увртили у садржај блога. Линковањем или претплатом на РСС, блог се може допунити разним информацијама, повезати са корисним сајтовима, блоговима и другим корисним стварима, које би помогле ученику у бољем усвајању знања. Наставник би на часовима класичне наставе препоручио блог и информације које су тренутно важне за дату тему која се обрађивала. Правовремене смернице и упутства, отклониће могућност „лутања“ интернетом, и лакше проналажење потребних информација.

Повезивање са друштвеним мрежама попут facebook-а додатно ће публиковати дати блог, омогућити ширем аудиторијуму да погледају садржај и теме, и ако им администратор (блогер) дозволи, дају своје коментаре. Добро је да блог везан за школу буде циљано креиран за те учеснике, и не дозволити другим корисницима да остављају своје коментаре. Тако би избегли злонамерне коментаре читаоца који немају интереса да искрено учествују у дискусији.

4.4. Презентовање наставног материјала на блогу

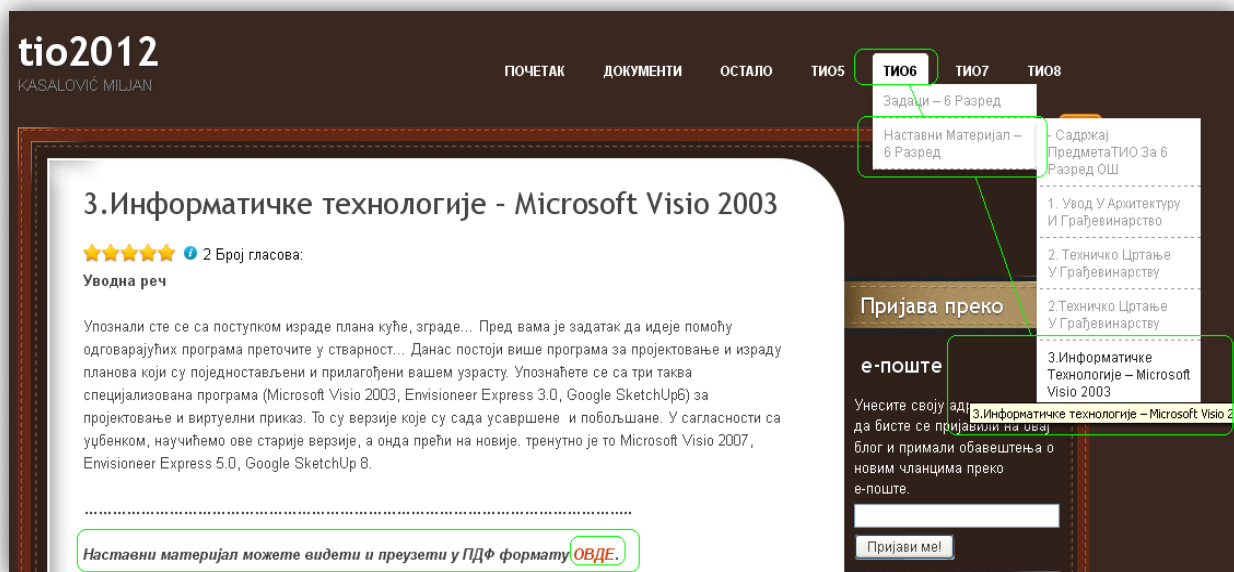
Блог је одличан алат за презентовање наставног материјала, у деловима или у целини. Поред свих предности које доноси блог, не можемо а да не поменемо могућност презентовања наставног материјала за учење. Постављањем наставног материјала на блогу, омогућићемо ученицима да на једном месту пронађу информације које наставник није стигао да објасни на часу у класичној настави. Неће бити потребно да те информације траже у класичном уџбенику, јер ће исте бити благовремено постављене на блогу. Знамо да има теме, посебно у настави техничко информатичке оријентације, које су превелике да би се реализовале у року од једног часа (или двочаса). Наставни материјал који је постављен на блогу нуди могућност радозналим ученицима да кући тему даље разрађују, не чекајући следећи час да би наставили са радом. И опет, могу отворити дискусију на дату тему, питати за појашњења, тражити помоћ и дати своје виђење на постављену тему.

Наставни материјал се може поставити као текст-пост, или као документ (у ПДФ нпр.) који се може и преузети. Моја препорука је да се постави документ за преузимање, са предходном најавом о датом документу и захтевом за личним коментарима корисника¹⁶. Тако ће ученици у најави видети о чему се ради у приложеном документу, преузети или погледати документ и дати свој коментар на изложено, или наставити дискусију са другим учесницима. Важно је да наставник води дискусију, усмерава ученике на актуелне теме, уз поштовање кодекса понашања на интернету. Пример можете погледати на (слици 33). Страница ТИОб има своје категорије, где је једна „наставни материјал“ за 6 разред у којој су представљене теме које се обрађују.

---

¹⁶ Блог техничког и информатичког образовања где се види најаву теме, наставни материјал и коментари корисника <http://tio2012.wordpress.com/tio6/nastavni-materijal/mk/>

Слика 33. Наставни материјал за преузимање

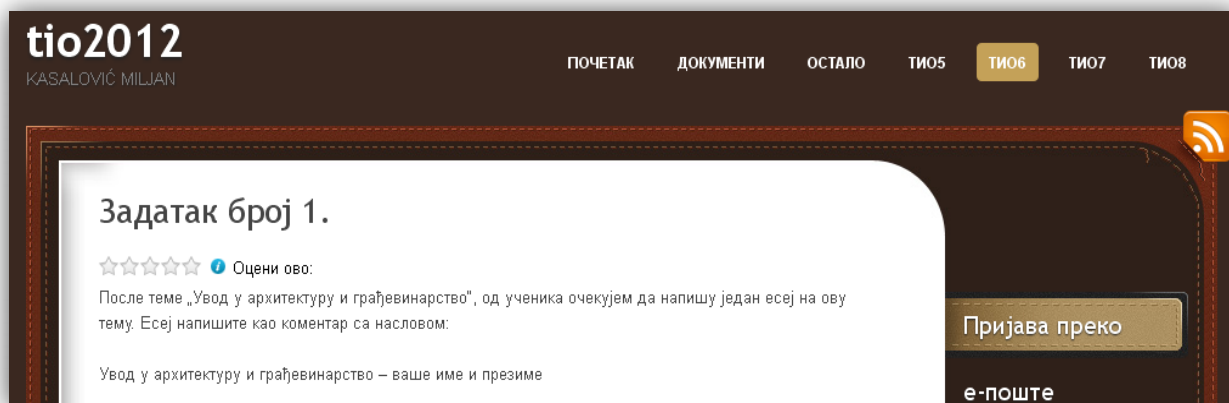
4.5. Корисне информације на блогу за успешно извођење класичне наставе

На блогу се могу поставити информације где се од ученика захтева да испуне одређене обавезе, као што су припреме за следећи час, најаве нове теме, домаћи задаци,... Ако тема која се обрађује на класичном часу захтева додатно ангажовање ученика и наставника, онда се путем блога може благовремено презентовати. Често се у класичној настави срећемо са ситуацијом, где ученици долазе неспремни за час без потребног прибора. Зато се на блогу треба наћи информације о свим „ситницама“ које омогућују успешно извођење наставе.

Обзиром да су у настави техничко информатичког образовања, (према плану и програму који је прописан за тај предмет), теме различите, и захтевају различите припреме за час, ето прилике да се ученицима и наставнику преко блога објави шта им је потребно за следећи час. Посебно је важна најави посете разним погонима и објектима ван школског дворишта, јер ће тада ту информацију моћи да прочитају и родитељи. Тако се осигурано да је до потребне информације могао свако, и на време доћи.

Након прочитаног материјала, ученик треба показати колико је усвојио знања. Кроз дискусију, наставник може проценити тај ниво, али би добро било да се кроз домаће задатке види колико је спреман да примени то знање у пракси.

Самосталан рад ученика би се према теми која се обрађује састојао из израде неког пројектног задатка, који би био најављен кроз одређену тему. Такав захтев ученицима налазио би се на предвиђеном месту, и био би видљив свима и увек. Задаци би се ученицима достављали после одрађене теме, а одговори се могу достављати на различите начине, од коментара, е-маила, поруком на друштвеним мрежама и слично.

Слика 34. Задатак за ученике са потребним информацијама

4.6. Блоговањем до популарнијег блога

Како повећати посећеност свог блога? Шта је ту најважније? Блоговањем се може бавити било ко, било кад и где. Али узалуд је блогovati, ако тај блог има малу или никакву посећеност. Приликом писања блог садржаја, јако је важно да уноси буду квалитетни и корисни, јер ће се тако већи број других корисника повезати са нашим садржајем. Биће више прегледа и коментара. Блог уноси треба да буду правовремени и редовни, јер читаоц који прати наш блог очекује нове информације или одговоре ако је поставио свој коментар. Обично је потребно писати постове по некој фреквенци, у зависности од намене блога, што се може осетити по корисницима који посећују наш блог (дневно, недељно, месечно, ...). Нежуран Блог губи своју вредност временом, а исто тако губи и активне учеснике. Активан читаоц блога очекује благовремене аутентичне информације, а не копије текстова са других извора. Наравно поштујући ауторска права, могу се наћи и информације са других страница, путем ликова или РСС-а.

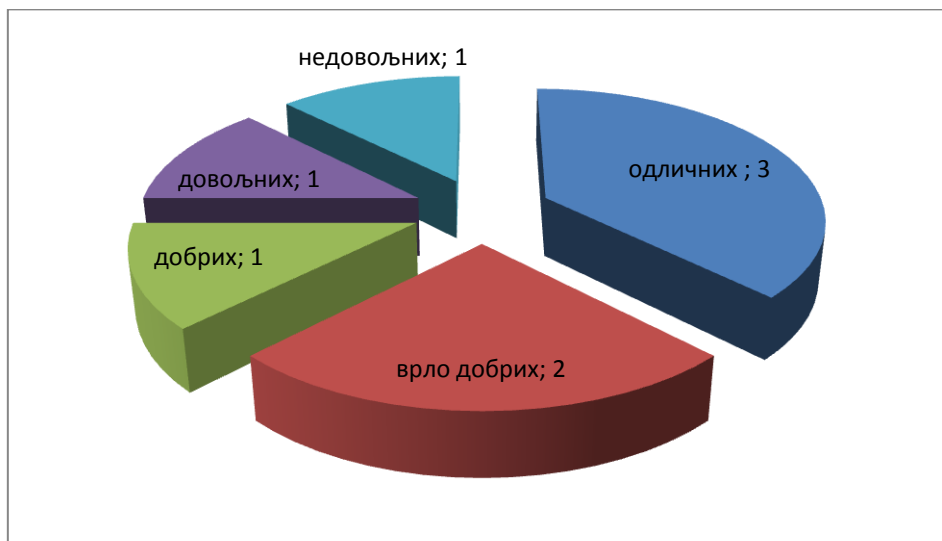
Пост на блогу треба бити јасан, лак за читање, не превише дуг, и интересантан. Недостатак коментара на блогу говори да тематика није довољно интересантна и добра, па треба

решити настали проблем. Ако је више тема обухваћено једним блогом, онда теме треба распоредити по странама, и дати видљив преглед (садржај) блога.

Блог ће имати већу посећеност и онда када се пријавимо на блог агрегаторе или претраживаре. Линковањем одређених текстова, или пијавом за праћење путем друштвених мрежа можемо се наметнути и привући пажњу читаоца. Ако су нам чланци на Блогу довољно квалитетни, велика је шанса да ће нас други блогери цитирати. Циљ је да дођемо у ситуацију да нас што већи број блогера постави у свој Blogroll. Што нас више блогера директно линкује у текстовима или препорученим линковима, наш Блог је релевантнији, видљивији на претраживачима, и самим тим – посећенији. Коментарисање на другим Блововима доноси много чешће директну посећеност (линковање вашег блога), у односу на боље позиционирање на претраживачима (ово линковање обично не утиче на бољи ранг Блога на претраживачима). Са друге стране, упознајете посетиоце тог блога где коментаришете са постојањем вашег блога. При коментарисању на другим блововима користите ваше име и презиме, а не надимак (сем ако је толико битан да баш желите да га промовишете). На овај начин корисници других Блогова, али и власници коментарисаних Блогова после одређеног времена знаће за вас (и почеће да прате наш блог), нарочито ако дајете квалитетне коментаре (доприносите квалитетно задатој теми). Веома је пожељно поставити различите додатке (тзв. *widgets*, *add-ons*) за Блог који омогућују да се додатно промовишу сајтови/блогови особа које су оставиле коментар на вашем сајту.

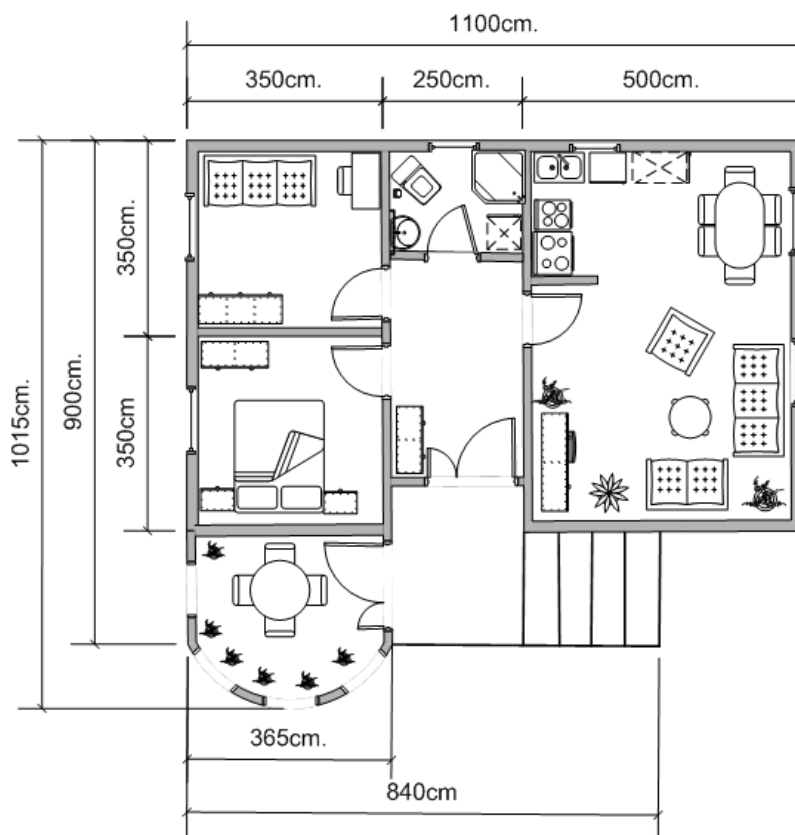
5. ПОСТИГНУЋЕ УЧЕНИКА У НАСТАВИ СА И БЕЗ УПОТРЕБЕ БЛОГА (*истраживачки блог*)

Колико је значило увођење блога у наставу техничко информатичког образовања покушао сам да покажем кроз једно поређење. Увођење блога у наставу техничко информатичког образовања пратио сам на неколико одабраних ученика шестог разреда. Тематска целина је била информатичке технологије у шестом разреду. Пошто сам пратио рад одабраних ученика у класичној настави, и о њиховом учинку имао детаљне податке из тог периода, замолио сам их да се укључе у моје испитивање поводом учења уз блог. Одабрао сам осам ученика, различито показаних нивоа знања у класичној настави. Три ученика је имало петице, два четворке, један тројку, један двојку и један је био недовољан током целе школске године (*Слика 32*).

Слика 32. Оцене на тесту пре учења уз помоћ блога

Код класичне наставе, ученици су после теоретског дела радили тест знања у виду израде пројекта у програму MS office Visio 2007 у времену од два наставна часа. Задатак је био да ураде пројекат са (*слике 33*) коришћењем датог софтвера.

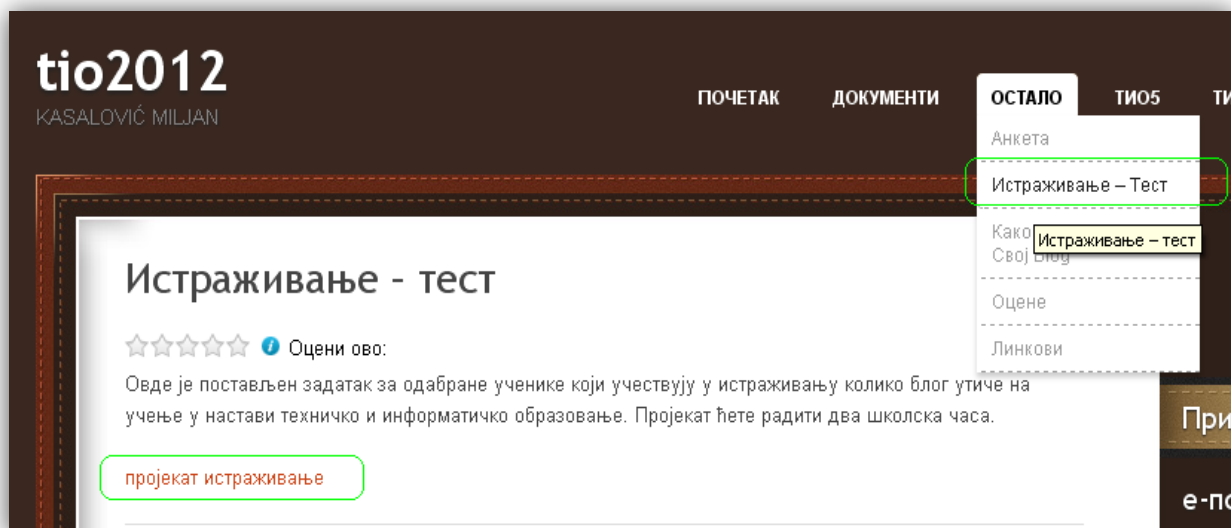

Слика 33.Пројекат за тест провере знања у класичној настави

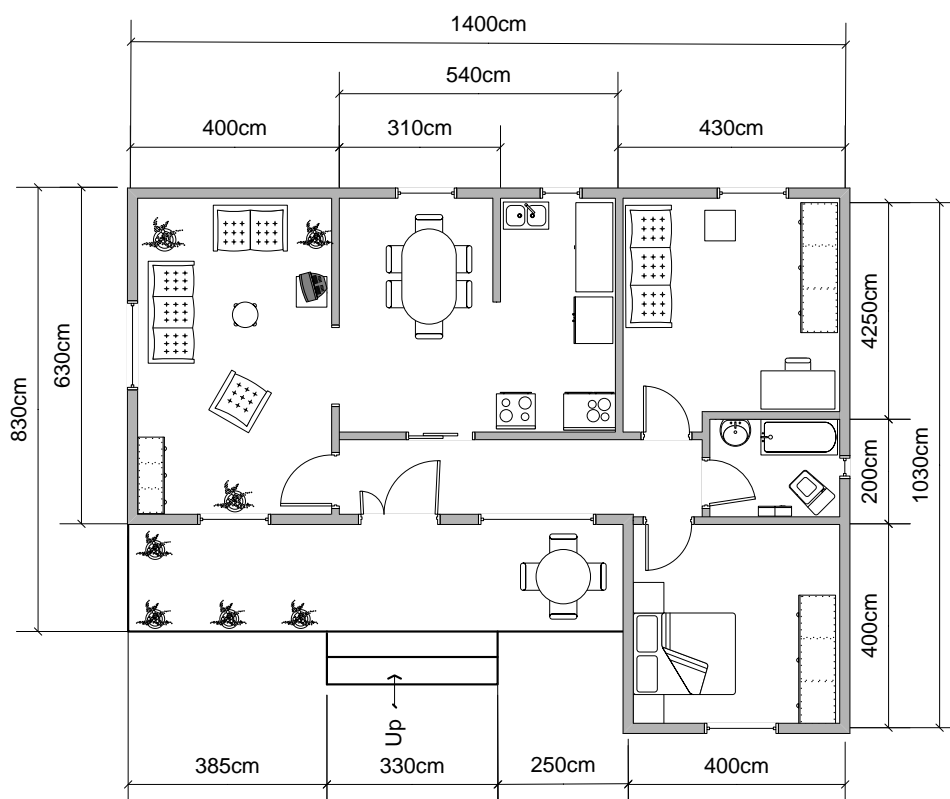
Одабрани ученици су пристали да у једном периоду прате информације које сам постављао на блогу, присете се наставног материјала и одраде задатке које сам од њих захтевао. Већина је коректно учествовала у испитивању. Одабрани ученици су сада поред стеченог знања у класичној настави, учили и из материјала постављеног на блогу <http://tio2012.wordpress.com/>.

На блогу се налазио материјал за учење који им је био доступан онлине недељу дана, а на страни „остало“ поставио сам пројекат који је требало урадити након разраде материјала датог на блогу. Пројектни задатак је био сличан (Слика 35) и приближно исте тежине као у класичној настави а најављен је на страници „истраживање-тест“ (Слика 34), у одређено време према договору са ученицима. Да би радови били аутентични намерно је одређено време рада од два школска часа. (што није карактеристика блога).

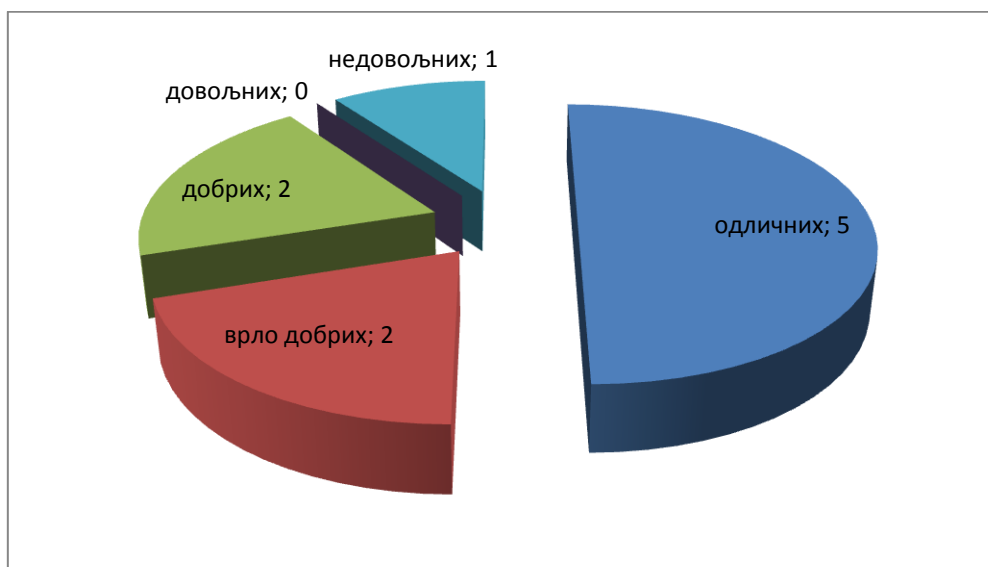
Сви су радили у исто време и резултати су били видљиви. Скоро сви ученици су поправили свој учинак. Одликаши су оправдали своје оцене, али су и остали били добри. Сада је било пет петица, две чеворке, две тројке и опет једна јединица, али било је боље него пре. (Слика 36).

Слика 34.Најављени пројекат за тест на блогу

Слика 35.Пројекат за тест провере знања коришћењем материјала са блога

Слика 36. Оцене на тесту после учења уз помоћ блога

Поређење постигнућа пре и после употребе блога приказане су у табели број 1.

	Ученик	Оцена на тесту	
		Пре	После
1.	Ученик 1.	5	5
2.	Ученик 2.	5	5
3.	Ученик 3.	5	5
4.	Ученик 4.	4	4
5.	Ученик 5.	4	5
6.	Ученик 6.	3	5
7.	Ученик 7.	2	4
8.	Ученик 8.	1	1
Просек		3.63	4.25

Табела 1. Оцене на тесту пре и после учења уз помоћ блога

Сви осим недовољног ученика су поправили своју оцену, а највише ученици број 5 и 7. Објашњење за боље показани ниво знања ученици су одговорили да има је лакше да уче помоћу рачунара него да седе у клупама. Такође су навели да им је много помогло предавање које су слушали на класичан начин. То ме наводи на закључак да је у настави једног основца, важан део класична настава, али да се максимално мора ослонити на савремене технологије и искуства. Након поређења резултата пре и после употребе блога у настави направљена је мала анкета на тему колико је блог олакшао учење.

Употреба Интернета и електронских садржаја су предуслов успешног учења. Зато је увођење блога у процес наставе јако важан део интеграције наставног система у савремене токове. Активност изабраних ученика на блогу у посматраном преиоду такође су показали колико им је блог помогао у превазилажењу препрека у раду. Ученик са недовољном оценом се није ни једном укључио у дискусију, што је показало његову незаинтересованост за наставни процес. И одлични ученици се нису много укључивали у дискусију, али сматрам да је то што они нису имали нејасноћа у раду.

На описаном блогу (који се односи на техничко и информатичко образовање у основној школи) ученици могу објављивати своје пројекте, одговарати и истраживати разне проблематике везане за овај предмет. На постављени пост могу дати своје објашњење, коментар или предлог. Коментари учесника би се требали ограничити на задате теме и држати у предвиђеним оквирима. Администратор (наставник) би морао задати тему и оквире којима се треба водити приликом расправе, или дискусије. То захтева активно и редовно учешће и ажурирање блога.

Такође блог омогућује постављање звучних и видео записа, као и линкова ка другим блоговима и сајтовима. То је јако важно у настави техничко информатичких предмета, јер је звучни и видео запис важан код постављања разних туторијала, упутстава и смерница за успешно учење.

6. ТЕРМИНИ О БЛОГУ

У овом раду срећемо се са терминима везаним за блог. Неки од њих су нам познати, а неке први пут срећемо. Зато је дат приказ најчешће коришћених.

- **Weblog** или **Blog** (скраћено од *website log*, *веблог*) - веbsајт који приказује у хронолошком реду чланке или прилоге једног или више појединаца по хијерахији њиховог објављивања.
- **Bloging** - израда, одржавање блога или додавање чланка постојећем блогу.
- **Post (Posts или entries)** - поједини чланци на блогу.
- **Blogger** - особа која креира и води Блог.
- **Bloging, to blog** - вођење Блога.
- **Blogosfera (Blogosphere)** Реч која описује заједницу креатора и читалаца блогова

- **Друштвени медији (Social Media)** - Начин (формат) комуникације (ангажмана корисника) који за резултат има креиран садржај од стране учесника у комуникацији (најчешће на интерактивним медијима, као што је Интернет).
- **Syndication** - Систем аутоматског дељења садржаја, тј. део садржаја Веб сајта (или блога) који се уступа на праћење путем посебних читача (*Reader-a*) или путем различитих Веб сајтова/сервиса који представљају дељени садржај са различитих Веб локација – тзв. **агрегатори садржаја**.
- **Agregacija (Aggregation)** - могућност да се на једном месту путем RSS технологије истовремено прати већи број различитих садржаја које објављују различити сајтови.
- **Блог агрегатори** - веб сајтови преко којих се може пратити активност различитих блогова. Највећи светски блог агрегатор је *Technorati.com*.
- **RSS: RSS (Real Simple Syndication)** - најпознатији и најчешће коришћени формат за аутоматско дељење/повлачење делова или целих докумената/садржаја са Веба (tzv. *Web feed format, RSS/ATOM feed или RSS извор*). На овај начин корисници Веба могу лако на једном месту да прате новости са различитих Веб локација, а да не иду на сваки појединачни сајт који их интересује. Тек када прочитају наслов, или део текста који их интересује, кликом на линк долазе до сајта да прегледају комплетан документ.
- **Permalink** - јединствена Веб адреса (URL – перманентни линк) до конкретног блог уноса (блог чланак). Иако је велики број блог уноса обично доступан са прве странице блога, да би се цитирао одређени блог унос, потребно је линковати (са пермалинком) конкретан садржај који се налази на посебној Веб страници.
- **Inbound link** - линк који води са друге Веб локације до посматране Веб локације (блога). Веома је битно пратити ко све цитира поматрани блог, јер од броја и квалитета линкова који долазе на посматрани блог зависи популарност (кредибилитет) посматраног блога.
- **Outbound link** - линк који води са посматране Веб локације (блога) до неке друге Веб локације која се наводи у тексту (садржају) блог.

7. ЗАКЉУЧАК

У овом раду сам приказао неке од могућности употребе блога у настави. Посебан акценат ставио сам на предмете техничко-информатичке оријентације. Први део рада описује поступак креирања блога, његове могућности, дизајн, могуће додатке, идр, док други део описује могућности употребе блога у настави. У раду сам се руководио бесплатном платформом за креирање блога (blogger и wordpress).

Оно што се може прочитати у овом раду, надам се, даје основне смернице свима, па и почетницима који желе да креирају своје блог стране и тако оставе свој траг на тој светској мрежи званој Интернет. Као онлине дневник, блог пружа могућност корисницима да представе и поделе своје идеје и размишљања са другима, и истовремено допринесу ширењу знања.

Док сам писао овај рад, сетио сам се једне изреке, коју сам негде прочитао: „Знање је отров који у великим количинама лечи, а у малим убија.“ Желим, да овим радом дам свој допринос „излечењу“ наше деце, проширим им видике, и покажем лакши пут за боље усвајање знања. Истраживањем у раду, потврдила се теза да је савремено приступање процесу наставе и коришћење савремених метода рада прави пут за успех. Успех наравно има своју цену, али је она много мања од цене неуспеха. Зато, сматрам да ће овај рад многим помоћи; како онима који презентују своје знање, тако и онима који то знање усвајају. Задатак свих нас који смо у позицији да млађим генерацијама пружимо неко знање, морамо то радити на начин који је актуелан у свету, а овим радом, ја сам покушао да представим како блог може осавременити и побољшати процес наставе и учења. Ученике треба мотивисати да потребна знања усвајају са љубављу, а прави и модеран предавач мора знати начин којим ће то постићи. Циљ сваког човека је да надживи своје биолошко постојање, да трагове које за собом остави, овековечи и после свог постојања.

Наша дела треба да трају у сећањима оних који после нас долазе, јер ће само тако будуће генерације знати да смо постојали. Зато ево прилике да за почетак отворимо врата блогу у настави, а онда и свим новим и модерним технологијама, а све у циљу успеха генерација које долазе, јер: „Није знање, знање знати, већ је знање, знање дати“.

8. ЛИТЕРАТУРА

- [1] Варагић Д. (2010), *Блог основе*, Нови Сад,
<http://www.draganvaragic.com/weblog/pdf/BlogOsnove.pdf>
- [2] Пауновић В., (2008), *Скрипта за новинаре електронског часописаза младе*, стр. 33,
http://www.microsoftsr.rs/download/obrazovanje/pil/casopis/Skripta_za_novinare_elektronskog_casopisa_za_mlade.pdf
- [3] Ђорђевић Т, (2007), *Блог и комуникација на Интернету*, страна 53, часопис за управљање комуницирањем, број 3, година 2,
<http://www.fpn.bg.ac.rs/wp-content/uploads/2010/09/CM03.pdf>
- [4] Званична страница Wordpress-а на српском језику, са Интернета,
<http://sr.wordpress.org/>,
- [5] Master the Basics and Beyond, (2011), са Интернета, <http://learn.wordpress.com/>,
- [6] Wikipedia, slobodna enciklopedija, историјат блога, са Интернета,
http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_blogging,
- [7] Halavais A.,(2011), *Bloggng for Large Classes*, са Интернета,
<http://blogsforlearning.msu.edu/>,
- [8] Заштита ауторских права на Интернету creative commons лиценцом , са Интернета
<http://www.creativecommons.org/>
- [9] Званична блог страница Б92, <http://blog.b92.net/>
- [10] Стојковић А, (2010), Блог у настави, са Интернета,<http://acastojkovic.blogspot.com/>,
- [11] Software Microsoft office visio 2007, SP1, download free, са Интернета,
<http://www.microsoft.com/download/en/details.aspx?displaylang=en&id=18369>,
- [12] Јоцић С, Како instalirati WordPress na localhost?
<http://www.stefanjocic.com/2009/10/09/kako-instalirati-wordpress-na-localhost/>
- [13] RssReader - free RSS reader is able to display any RSS and Atom news feed (XML), са Интернета, <http://www.google.com/search?q=free%20rss%20reader>
- [14] Wikipedia, slobodna enciklopedija, RSS, са Интернета,
<http://sr.wikipedia.org/wiki/RSS>
- [15] Српски форум о Вордпресу, са Интернета, <http://sr.forums.wordpress.org/>
- [16] Касаловић М, (2010), *Хибридно учење*, http://www.educanext.org/dotlrn/newlors/dotlrn_newlors_262195_root_folder/HIBRIDNO_U%C4%8CENJE_%28blended_learning%2c_hybrid_learning%29.pdf

[17] Šiljak, M. (2010). Motivacija i postignuće učenika osnovne škole u nastavi tehničkog obrazovanja, *Tehnika i informatika u obrazovanju*, 3. Internacionalna konferencija, Tehnički fakultet Čačak,

[18] J. RUBENKING, N: Blog Tools, (LiveJournal) s Interneta,
<http://www.pcmag.com/article2/0,2817,1400336,00.asp>, 25. maj 2009.

9. ИЗВОРИ (ВИДЕО-ТУТОРИЈАЛИ) СА YOUTUBE-а

[19] Blogger Tutorial - How to Start Blogging with Blogger
http://www.youtube.com/watch?v=ryb4VPSmKuo&feature=player_embedded

[20] Updated WordPress.com - Step-by-Step Tutorial on How to Blog
<http://www.youtube.com/watch?v=HEWPnHY8D3E&feature=relmfu>

[21] How to use Wordpress to design to a website.
<http://www.youtube.com/watch?v=7vt7BleXYP8&feature=related>

[22] WordPress Video Tutorial: Complete Installation Guide Part 1
<http://www.youtube.com/watch?v=MWe123T-Msw>

[23] Installing WordPress on your Webhost
<http://www.youtube.com/watch?v=6nse3Gdtvs4>

[24] How To Install Wordpress from Scratch - Part 1
<http://www.youtube.com/watch?v=Wgu-Z4psiBA&feature=related>

[25] Video: How To Install WordPress in Five Minutes or Less
<http://www.youtube.com/watch?v=tjcTeuCXIKw&feature=related>

[26] How to Download & Install Wordpress
<http://www.youtube.com/watch?v=GfVTN3KOAbk&feature=related>

[27] How to Install WordPress - fast & easy
<http://www.youtube.com/watch?v=a73e9knxoRk&feature=related>

[28] Install WordPress in 5 Minutes (or your money back)
<http://www.youtube.com/watch?v=dEH-xb6aIKM&feature=related>

[29] How To Install Themes Into Wordpress
<http://www.youtube.com/watch?v=YMT9IRo3NvY&feature=related>

[30] How to Upload Custom themes to WordPress Pt1(After Recent Update) July 2011
<http://www.youtube.com/watch?v=v8U7uyzfyEk&feature=related>

[31] Wordpress update 3.2.1

<http://www.youtube.com/watch?v=RfxLr72YFbM&feature=related>

[32] How to Change Wordpress Blog title

<http://www.youtube.com/watch?v=I8y3wsp8484&feature=related>

[33] Wordpress Header Tutorial

<http://www.youtube.com/watch?v=3brdUdaZhM0&feature=related>

.....

НАПОМЕНА: Након израде овог рада, блог <http://tio2012.wordpress.com/> , због бесплатне платформе на којој је рађен, доживео је измене, тако да садржај и слике садашњег блога које су коришћене у овом раду не одговарају у потпуности са блогом који је на овој адреси.

Циљ сваког образовног веб сајта је да буде компатибилан са потребама савремених технологија, па се зато мора стално дорађивати и усавршавати у складу са потребама и напредком ИКТ .

аутор

